

80'LERİN BAŞINDAKİ REJİM TARTIŞMASI ÜZERİNE NOTLAR

1980 darbesi ardından rejimin karakteri konusunda TİP ve TKP olarak farklı yaklaşımlarımız oldu. Kendi aramızda da, birbirimizle de 12 Eylül rejiminin "faşizm" olup olmadığını hararetle tartıştık. Tartışma tüm sol içinde yürütülüyordu. Hatta kimi örgütler bu konuda fikir ayrılıklarını eylem birliğinin önünde bir engel olarak gördüklerini de söyledi o zaman. Bizim aramızda tartışma ne kadar sertleşse de bu sonucu hiç çıkarmadık. Her iki parti de skolastik bir tartışmaya düşmemeye, bu farklı yaklaşımların omuz omuza mücadelelemize, eylem arkadaşlığımıza engel olmamasına özen gösterdi. Tartışmalar ilişkilerimizin güçlenmesini ve birleşme sürecimizi engellemedi.

Komünist Enternasyonal'in (KE) 7. Kongres'inde okuduğu raporunda G. Dimitrof, yığınların mücadelesinin geliştirmek yerine faşizm üzerine soyut laf ebeliği ile vakit geçirme hatasına karşı uyarır. Biz bugün geriye baktığımızda diyebiliyoruz ki, her iki parti de büyük ölçüde bu hataya düşmedi. Rejimin karakterini farklılıklarla ifade etmiş olsak, bu, politik alandaki mücadelede ciddi farklılıklara yol açmadı. En önemlisi, diktatörlüğe karşı demokrasiyi kazanma mücadelesinden geri durmadık ve her iki parti KE 7. Kongresi'nin genel politikasına da uygun olarak en geniş temelde bağlaşıklık çizgisini kararlılıkla sürdürdü.

Geçtiğimiz yıllar hem biz iki kardeş parti açısından, hem de dünyada birçok komünist partisi açısından olağanüstü yoğunlukta "öğretici" yıllar dolu. Bugün, dün olduğundan daha açık olarak şunu görüyoruz: Marksizmin, hep dediğimiz gibi, yaşayan bir teori olmasını istiyorsak, gözümüzü her zaman yeni olgulara çevirmeliyiz. Marksist teori ve yöntemi, yeniyi ve özgülü kavrayabilmek için kullanmalıyız. Ve yeniyi mutlaka eskimiş terim kalıplarına sığdırmaya çalışma çabasından vazgeçmeliyiz.

Vardığımız noktadan geriye

İlhan DERİN /Aydın TURAN

baktığımızda öyle görünüyor ki, eğer daha önce bu anlayışa sahip olsaydık, belki de rejim konusundaki kavram tartışmasına daha büyük bir esneklikle girebilecektik. Her iki partinin yaklaşımları arasında ve tüm sol içindeki farklılıklar daha az olabilecektir. Her birimizin yaklaşımı da gerçeğe daha yakın olabilecekti..

"Faşizm mi değil mi?" sorusu dünyada baskı ve terörü şu ya da bu ölçüde kendine temel dayanak yapan rejimlerin hüküm sürdüğü pek çok ülkede tartışılıyor. Bu tartışmaların temelinde bazan değişik partilerin soruya kendi politikalarının gereksinimlerine göre yanıt vermeleri yatıyor. Ama öte yandan günümüz koşullarında bu soruya yanıt vermek nesnel olarak da güç. Hatta çoğu zaman bu biçimiyle sorulduğu zaman bu soruyu yanıtlamanın imkansız olduğu görülüyor.

O zaman şöyle de düşünemey miyiz? Belki de yanıtın güç bulunabilmesinin, hatta hiç bulunamamasının nedeni, yanıt arayanın öznel yetersizliği, ya da yanıtı bulmanın nesnel zorluğunda değil sorunun soruluş biçiminde de yatıyor.

Komintern için, kendini "faşist" ya da "nasyonal sosyalist" ilan eden rejimlerin gerçek niteliğinin ne olduğunu saptamak sorunu vardı. O zaman bu sorunun temel konu olmuştur. Çünkü dünyayı tehdit eden bir savaş tehlikesi vardı ve bu tehlike doğrudan doğruya faşizmden, dünya ölçüsünde egemenlik kurmaya yönelmiş olan ve başını Alman faşizminin çektiği dünya faşizminden kaynaklanıyordu. Faşizm dünya çapında toplumsal ilerlemenin önünde baş engel durumuna gelmişti.

Öte yandan faşist ya da faşizmin işbirlikçisi durumundaki iktidarların niteliği

artık nesnel bir gerçeklik olarak net çizgilerle belirlenmişti. Bu nesnel gerçeklik temelinde "iktidardaki faşizmin" (faşist hareketten farklı olarak) tanımını yapabilmeyen koşulları da olgunlaşmıştı. Komintern 7. Kongresi daha önceki yılların değerlendirmelerine göre üstünlüğü daha sonra pratikte sınanmış olan tanımını bu koşullarda yaptı.

Bu tanımın yeterliliğini irdelemeye bu çerçevede girmeyeceğiz. Ancak, şunu belirtmekle yetenelim: Dünya barışını ve toplumsal ilerlemeyi engelleyen rejim ve politika niteleniyor ve bu nitelik iktidarın sınıfsal karakterine bağlanıyor. (Bu bağlamın nasıl bir anlayışla kurulduğunu tartışmayacağız.) Başka bir deyişle tanımda, iktidardaki güç, rejim ve politika ölçüsü yer alıyor.

Faşizmin ideolojisi, yığınsal tabanı ve iktidara gelme koşulları ise genel olarak Komintern'in faşizm tartışması çerçevesinde üzerinde durulmasına rağmen klasik tanımın unsurları arasında sayılmamakta. (Bu eksikliğin getirdiği zayıflıkların üzerinde de durmayacağız)

Politik rejim, politik egemenliğin biçim ve yöntemleri, mekanizmasıdır. Politikaya katılımın, insan hak ve özgürlüklerinin derecesini gösterir. Aynı devlet türü içinde farklı devlet biçimlerini ayırdığımız gibi (Örneğin burjuva devleti cumhuriyet ya da krallık biçiminde olabiliyor.) aynı devlet biçimi içinde de farklı rejimleri ayırabiliriz. Örneğin bir cumhuriyetin parlamenter, otoriter, ya da totaliter bir rejimi olabilir. (Faşist rejimi totaliter rejimlerin özgül bir biçimi sayıyoruz. Bu rejimlerin çok çeşitli ara biçimleri ya da geçiş biçimleri de kuşkusuz olabiliyor. Buradan hemen şu sonucu çıkarmak mümkün. Gericici, baskıcı rejimlerin faşist olmayan çok çeşitli biçimlerinin olabileceğini düşünmeliyiz.

Günümüzde herhangi bir kapitalist ülkedeki politik sistem için "Faşizm mi değil mi?" sorusunu sormakla Komintern'in faşizm analizinde ve tanımında yaptığından farklı bir şey yapmış oluyoruz. Orada şu sorulara yanıt aranıyordu: Kendine faşist diyen politik sistem nasıl bir sistemdir? Neden başlıca tehlike faşizmdir? Bu tehlikeye karşı nasıl bir mücadele vermelidir? v.b. Hayatın getirdiği bu sorulara geç de olsa, zayıflıkları da olsa bir yanıt verilebiliyordu. Günümüzde belirli bir ülkedeki politik sistemin faşist olup olmadığı ise hayatın o ülkedeki politik güçlere sorduğu bir soru olmadığından bu soruya açık bir yanıt verilmekte zorluk çekilmektedir. Sorunun biçimi herşeyden önce yöntem olarak yanlıştır; bizi somut analizden uzaklaştırmaktadır.

İkinci olarak şöyle düşünelim: Sorunun biçimi tarihsel olarak da yanlıştır olamaz mı? Belirli bir tarihsel dönemin, belirli bir ortamın ürünü olarak ortaya çıkan politik bir sistemin çok farklı tarihsel koşullarda oluşup oluşmayacağı en azından irdelenmeye muhtaç değil midir? Adına "neofaşizm" demek de sorunu ortadan kaldırmıyor. Öte yandan diyelim ki, belirli karakteristiklerinden somutlayarak daha genel bir faşizm tanımı getirdik. Örneğin genellikle gerici politik sistemlere faşizm dedik. O zaman da bu tür bir tanımın ne değeri olacaktır?

Bununla günümüzde artık faşizmin politik bir sistem olarak, "iktidardaki faşizm" olarak var olamayacağını mutlak biçimde söylemek istemiyoruz. Ama tarihsel anlamına "denk düşecek" bir anlamda faşist bir politik sistemin varlığı her halde ender durumlar için söz konusudur. Böyle bir analiz için "iktidardaki faşizmin" klasik tanımındaki üç unsur **diyalektik olarak birlikte düşünülmesi**, ayrıca diğer unsurlar da mutlaka yeterli ölçüde dikkate alınmalıdır.

Günümüzün 30'lu yıllardan farklı ve o döneme benzer koşulları nedir? Birkaç noktayı saymaya çalışalım: O zamana göre çok daha güçlenmiş olan Sosyalizm ile emperyalizm arasında bugün yaklaşık bir askersel denge var.

Öte yandan o zaman ki gibi insalığı (hem de bu kez yeni bir boyutta, varlık-yokluk sorunu şeklinde) bir savaş tehlikesi tehdit ediyor. Bunun yanısıra diğer global sorunların tehdidi söz konusu. Dünya çapında barışın ve toplumsal ilerlemenin önünde başlıca engel olarak emperyalizmin saldırgan ve gerici güçlerinin politikası, sosyalizmle çatışma ve dünya egemenliğini elde etme (neoglobalizm) politikası duruyor. Bu politikanın odağında emperyalist askersel-sinai-kompleksi (ASK) var,

ASK giderek uluslararasılaşıyor, ulus ötesi tekellerle içiçe geçiyor, emperyalist sistemde militarizmi körükliyor ve ulusal devlet politikalarını bu yönde etkilemeye çalışıyor. Öte yandan o dönemden farklı olarak daha bir dünya savaşına dönüşmeden emperyalizmin saldırganlık eğilimini önlemek, dünya barışını korumak, silahsızlanmaya gitmek, hatta uzak erimde militarizmi olmayan bir kapitalizm oluşturmak olanaklı gözüküyor.

Günümüzde kapitalizm 20'li, 30'lu yıllardan farklı olarak önemli politik istikrarsızlıklar yaşamıyor, devrimci bunalımların yakın zamanda patlak vermesi beklenmiyor. Bu durumda emperyalist sistemin bir çok ülkesinde yeni tutuculuğun dalgası yükselmekte ve demokratik haklar giderek daha fazla bundanmakta olsa da terörist diktatörlük rejimlerinin kurulması yönünde genel bir eğilim gözlenmiyor. Neo-faşist olup olmadığı tartışmasının yapılabileceği rejimler birkaç ülkeyle sınırlı. Toplumsal ilerleme yönünde hemen yarın güçlü atılımlar gündemde değil ama işçi hareketi, aydınlar ve yeni demokratik yığın hareketlerinin demokratik ilerleme yönünde kazanımlar elde etmeleri, yeni sömürgeciliğin geriletilmesi, "üçüncü dünya'da ekonomik gelişme ve kültürel ilerlemenin belirli bir yol alması olanaklı gözüküyor.

Sonuç olarak dünya çapında tarihsel ortam 20'li 30'lu yıllarda faşizmin ortaya çıkış ortamından çok farklı. Güncel tehlike emperyalizmin çatışma ve "neoglobalizm" politikasından, yeni tutuculuktan kaynaklanıyor. Dikkatleri bu noktaya toplamanın yararlı olacağını düşünüyörüz.

12 Eylül dönemiyle Latin Amerikadaki birçok rejim arasında benzerlikler bulmak mümkündür. Darbenin yapıldığı biçiminin esas unsurları tipik örnektir. Daha sonraki gelişme de Latin Amerikadaki kimi benzerleri gibi devam etti. ABD'nin güvendiği sivil bir ekip önce paraşütlerle cuntanın yanına indirildi, sonra adım adım yönetimde ağırlığını artırdı, üstün duruma geçti. Daha darbe öncesinde IMF'nin, çok uluslu tekellerin çıkarları doğrultusundaki ekonomik politikanın mimarı olan bu ekip günümüze kadar oligarşinin politikasını oluşturdu, uygulayıcısı oldu.

Farklı ve yeni bir özellik: Askersel cunta ilk geldiği gün nasıl gideceğinin takvimini de açıklamak ve daha sonra da uygulamaya koymak zorunda bırakıldı. Militarist çevrelerin direnmelerine rağmen "sivilleşme" planı adım adım uygulandı.

Eğer Komintern'in faşizm tartış-

masından dersler çıkarmak istiyorsak soracağımız soru, 12 Eylül rejiminin ve egemen politikanın nasıl bir niteliği olduğu ve egemen güçlerle ilişkisinin ne olduğudur. Ayrıca egemen ideolojiyi rejimin yığın desteğini analiz etmeli, darbenin mekanizmasını incelemeliyiz. Yine önemli bir soru, emperyalizmin militarist ve gerici politikası ile, "neoglobalizm" ile, emperyalist ASK ile ülkemizdeki egemen güçler rejim ve politika arasındaki ilişkinin niteliğidir. Faşizmin o dönemdeki özelliklerinin olup olmadığını aramak yerine bugünkü rejim ve politikanın niteliklerini belirlemeli, barış ve demokrasi için bu koşullarda verilmesi gerekli mücadelenin biçim ve yöntemlerini irdeleyip geliştirmeliyiz.

Bu çerçevede Türkiye'de militarizmin kaynaklarının, temelini ve gelişme özelliklerinin incelenmesi önem taşıyor. Ekonominin askerleştirilmesi tehlikesi henüz başlangıç aşamalarında da olsa -küçümsememesi gereken bir tehliktir.

En baskıcı rejim bile salt şiddete dayanarak ayakta duramaz. Mutlaka genişçe bir yığın aktif ya da pasif onayını almak zorundadır. Elbette ulusal çıkarlarla çelişen politikalar için bu daha zordur.

Egemenliği yürütenin her biçim değiştirışı sonucunda rejimin yığınlar üzerindeki ideolojik ve politik etkisinin kapsamı değişiyor.

12 Eylül darbesinin bir yığın tabanı sağlayabilmesi için darbe öncesi "istikrarsızlaştırma" politikası izlendi ve darbe "emir komuta zinciri" içinde, ordunun geleneksel saygınlığı temelinde yapıldı. "Terörizmi geriletme" iddiasıyla darbenin aldığı onayın, ordu hiyerarşisinin darbeye korunmasının fiyatı sınırlı ölçüde iç çelişkilere tahammül etmek oldu. Bu yüzden MHP'ye karşı operasyonlar yapıldı, MHP davası başlatıldı. Öte yandan bu sınırlı iç "pluralizm" rejimin ideolojik etkinliğinde önemli etken oldu.

Ordu üst yönetiminde farklılıkları gözardı etmemek ne kadar önemli idiyse, bundan dolayı askersel darbenin gerçek niteliğini gözden kaçırmak da o kadar yanlıştır: 12 Eylül yönetimi daha ilk günden "neoglobalizm" politikası yanlısı, oligarşinin çıkarlarının savunucusu, işçi sınıfına, emekçilere karşı anti-sosyal, ilerici güçlere karşı baskıcı, Kürt halkına karşı şövenist bir politikayla ortaya çıktı.

Yöntemsel olarak dikkat edilmesi gereken bir nokta, rejim ve politikanın birbirinden görece bağımsız olmasıdır. Örneğin 12 Eylül'den bu yana politikada önemli değişiklikler olmasa da rejim önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. Po-

TBKP PROGRAM TASARISI ÜZERINE DÜŞÜNCELER

Marksizm-Leninizm bir bilimdir. Tüm diğer bilimsel disiplinler gibi onun da sürekli bir gelişimi ve değişimi içinde olması doğaldır. Bir bilimsel disiplinin uzunca bir dönem için geçerli olan kazanımlarının değişmez, donmuş mutlak veriler olarak algılanması düşünülemez. Aksi halde, bilimin gelişmesi ve insanlığın yeni ufuklara açılması olanaksız olurdu. Uzun süreli görece değişmezliğe karşın, bilim insan iradesinden bağımsız bir değişim ve gelişim süreci izlemektedir. Bu nitelikleriyle bilimin yeni kazanımları dayatıcı bağımsız bir toplumsal güç işlevi görmektedirler. Bu dayatıcı güce ilgisiz kalmak ve uzun süre mukavemet etmek olanaksızdır.

1940'lı yıllara kadar atom "maddenin en küçük ve bölünmez bir parçası" olarak benimsenmiştir. Bu yargı değişmez bilimsel bir kural olarak benimsenmiş ve klasik okul kitaplarına da girmiş bulunuyordu. Oysa 1940'lı yılların ikinci yarısında sonra atomun parçalanabileceği kanıtlanmış ve bu parçalanmadan büyük bir enerjisini açığa çıktığı gösterilmiştir. Bunun gibi, son çeyrek yüzyılda, moleküller biyolojide, tıpta, biyokimyada, fizikte, genetik biliminde uzun yıllar değişmez sanılan yargılar alt üst olmuş, hem bireyin, hem de toplum yaşamını derinden etkileyen yeni buluşlar gerçekleşmiştir. Genetik biliminin yeni verilerinden kalkarak insan sağlığında ve sanayi de büyük rol oynayan önemli organik maddelerin canlı mikro-organizmalar yapıtılması girişimi teknolojiye yenibir çığır açmıştır.

Bu zaman dilimi içinde temel bilimlerdeki devrimci gelişmeler teknolojinin gelişmesine ve üretim güçlerinin ilerlemesine büyük katkıları sağlamıştır.

İletişim ve ulaşım alanındaki kazanımlar toplumları birbirine yaklaştırmış, insanların ve farklı toplumların karşılıklı etkileşimini arttırmıştır. Bununla birlikte aynı oranda gelişen savaş teknolojisi ve dünyayı bir anda yok etme tehlikesini yaratarak barış sorununu toplumsal ilerlemenin olmazsa olmaz koşulu yapmıştır.

İtikanın sürekliliğinde belirleyici olan en önemli etkenin emperyalizmin "neoglobalizm" politikası olduğunu söyleyebiliriz.

12 Eylül'den bu yana, en koyusundan başlayarak baskıcı rejimlerin değişik gri tonlarının geniş bir yelpazesini yaşadık. Totaliter rejimlerden otoriter egemenlik biçimlerine geçildi. "Neoglobalizm" doğrultusundaki bir politikanın ülkemizde parlamenter bir rejimle "burjuva demokrasi" ile uygulanmasına daha tanık olmadık. Ama yığınların depolitizasyonunda yeterince başarılı olabilselerse egemen güçlerin buna bile yönelebileceği ya da tersine yığınların yükselen mücadelesiyle buna zorlanabileceği olasılığını reddede-

H.VATANSEVER-FRANSA

Teknolojik ilerleme ekonominin uluslararası bir nitelik kazanmasını hızlandırmış, ulusların karşılıklı bağımlılığını arttırmıştır. Kuzey ve Güney yarım küreleri arasındaki ekonomik uçurum kapitalist dünya ekonomisini dar boğazlara sokmuş, yeni bir ekonomik düzenleme ihtiyacı bu ülkeleri ciddi biçimde meşgul eden bir sorun haline gelmiştir.

Başta ileri kapitalist ülkeler olmak üzere hemen tüm dünyada siyasal iktidardan bağımsız, açlık, kuraklık, salgın hastalıklar, doğanın korunması, barışın korunması ve barış hareketlerinin güçlenmesi, insan haklarının geliştirilmesi ve bu konudaki kazanımlarla, sosyal kazanımların korunması ve geliştirilmesine ilişkin kitlesel duyarlılıkların artması ve demokrasi anlayışının tüm insanlığı ilgilendiren yeni boyutlarıyla evrenselleşmesi için mücadele veren etkin toplumsal güç odakları oluşmuştur.

Dünya ölçeğinde etkinliği ve saygınlığı olan Barış Örgütleri İnsan Hakları Dernekleri, Uluslararası Af Örgütü, Irkçılıkla mücadele dernekleri, Demokrat Hukukçular ve yazarlar örgütleri, Pen kulüpleri, Basın Kuruluşları, İlerici Gençlik Hareketleri, Uluslararası Sendikal örgütler, Birleşmiş Milletler bünyesinde oluşan Unesco, İnsan Hakları Komitesi, ILO ve benzeri kuruluşlar hem ulusal hem de uluslararası planda barışın, insan haklarının, demokratik hak ve özgürlüklerin korunmasında önemli görevler üstlenmişlerdir. Artık temel insan haklarına ilişkin sorunlar ülkelerin iç sorunu olmaktan çıkmıştır. Hiçbir devlet dünyayı saran bu çok yönlü çağdaş demokratik akımın etkisi dışında değildir ve ona ilgisiz kalamaz.

Bu büyük çağdaş akımı oluşturan ayrı, ayrı hareketlerin yürüttükleri mücadelelerin tümü de toplumsal ilerleme doğrultusundadır. Bu niteliklerinden ötürü, bu çok yönlü çağdaş demokratik akım dünya devrimci sürecinin önemli bir bileşeni ve kapitalist ülkelerin işçi sınıfı isyalsal hareketinin güçlü bir müttefidir.

meyiz.

Emperyalizmin militarist ve gerici politikasının, "neoglobalizmin" etkilediği bir politika egemense, barış ve demokrasi mücadelemizin önündeki başlıca engel bu politika olacaktır. Öte yandan baskıcı egemenlik biçimleri mücadelemizin önündeki ikinci engeli oluşturuyor. Bizim politikamızın temel unsuru barış ve demokrasi hedefleri temelinde her durumda azami politik etkiyi sağlamak için en geniş demokratik bağlaşıklık ilişkilerine yönelmek olacaktır. * * *

Elbette faşizm üzerinde solun değişik kesimlerinin yürüttüğü tartışmanın

Çağımızı belirleyen ve insan toplumlarının derinden etkileyen bilimsel, teknolojik ve sosyal ilişkiler planındaki bu büyük değişimin sınıf mücadelelerini de hem biçimde hem de öзде etkilememesi düşünülemez.'

Bu büyük değişimlerin yer aldığı bugünkü dünyada, düşünce özgürlüğü, düşüncelerin açıklanması ve örgütlenmesi özgürlüğü başta olmak üzere tüm çağdaş temel insan haklarını ekonomik toplumsal altyapıya bağlı ögeler olarak ikinci plana koyan ve gözardı eden yaklaşımların bir kitle desteği sağlaması olanaksızdır artık. Bu nedenlerle Marksist-Leninist bilimsel ilkelerin yeni koşullara yanıt verecek "yaratıcı ve geliştirici" bir anlayışla yeniden değerlendirilmesi kaçınılmaz olmuştur.

İşte TBKP Program Tasarısı bu gerçekler gözönüne alınarak hazırlanmıştır.

Ulusal sorunlarla, uluslararası sorunların iççelik kazandığı, toplumsal gelişimde devrimci ve evrimci biçimlerin birlikte yaşandığı bugünkü dünyanın sınıf mücadelesinin özelliklerine göre hazırlanmıştır bu tasarı. Diğer bir deyimle TBKP program tasarısı "Marks-Engels ve Lenin'in öğretisini dokunulmaz bir dogma olarak değil, geliştirilmesi doğal bir gereklilik olan devrimci fikirler olarak" değerlendirilen bir yaklaşımla ve sınıf mücadelesinde ortaya çıkan yeni perspektiflerle hazırlanmıştır.

TBKP program tasarısı dünyada, bölgemizde ve ülkemizdeki politik güçler dengesinde beliren yeni durumu çağdaş gelişmeler ışığında değerlendirmiş, ulusal ve uluslararası sorunları yeniden çözümlenmiş ve parti görevlerini bu gerçekçi temelde yeniden saptamıştır.

Bilime bağlı kalınarak çağdaş ve gerçekçi bir yaklaşımla hazırlanan TBKP program tasarısını hem Türkiye İşçi Sınıfı Hareketi ve onun ayrılmaz bir parçası olan Türkiye Demokrat Hareketinin, hem de Dünya Barış Hareketi ile Dünya İşçi Sınıfı Hareketinin yararına katkıları olan değerli bir belge ve Türkiye Devrimci Hareketi için önemli bir kazanım olarak

hiç bir işe yaramayan boş bir terim tartışması olduğu söylenemez. Örneğin bugün birleşen her iki parti bu tartışmanında ışığında belirli konuları aydınlatmada önemli adımlar atmışlardır. Uluslararası olanla ulusal olanın ilişkisi, ekonomi ile politikanın ilişkisi, toplumsal olayların somut analizle yaklaşmanın gereği, rejim ve politikanın görece bağımsızlığı, politikanın artan önemi, iç ve dış politikanın ilişkisi, istikrarsızlık-darbe-sınırlı demokrasinin kısır döngüsünün mekanizması politik kültürün önemi gibi konularda görüşlerimiz, başka tartışmaların yanısıra rejim tartışmasının çerçevesi içinde daha netlik kazanmıştır.

selamlıyoruz.

Bu önemli belgenin yetkinleşmesi ve temel iç mantığına uygun bir bütünlüğe kavuşması için katkıda bulunma her komünistin asli bir görevidir.

Bu görev bilinci ile biz de TBKP program tasarısının, bu tasarının temel mantığını oluşturan ve bir bütünlük gösteren "Barış ve Demokratik Yenilenme" stratejisiyle, Sosyalist iktidar aşamasının ilkelerinin esas alarak irdelemeye çalışacağız. Bu irdeleme ve değerlendirme çalışması dört bölümden oluşacak. Birinci bölümde tasarının karakterini belirleyen yeni yaklaşımlar sergilenecek, ikinci bölümde tasarının temel doğrultusuyla çelişen konular irdelenecek ve bu çelişmenin nedenleri açıklanarak alternatif önerilerle tasarının bir bütünlük kazanmasına çaba gösterilecektir. Üçüncü bölümde Marksist bilimin klasik terminolojisiyle çelişen ve anlam kargaşası yaratabilecek deyimler açıklanacak ve seçenek deyimler önerilecektir. Dördüncü bölümde de TBKP'nin legaliteye çıkma sorunu tartışılacaktır.

I- TBKP'NİN PROGRAM TASARISININ GETİRDİĞİ YENİ YAKLAŞIMLAR

1-Bugün Türkiye'de baş çelişki demokrasiden yana toplumsal güçlerle demokrasi karşıtı güçler arasındadır. Toplumsal ilerlemenin tıkanan yolu bu çelişki çözülerek açılacaktır.

Bu saptamaya göre devrimci hareketin önündeki temel görev demokrasi için mücadeledir. Uluslararası bağımlı tekelci-militarist oligarşi ve büyük toprak ağalarından oluşan iktidardaki gerici egemen burjuvazinin temsil ettiği antidemokratik cephe etkisizleştirilmeden toplumsal ilerlemenin tıkanan yolu açılmaz.

2-Barış için mücadele demokrasi için mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır.

"Ulusal egemenliğin güçlendirilmesi, dünya ve bölge barışının korunmasına yönelik bir politika izlenmesi, demokratik rejimin olmazsa olmaz koşuludur." "...Silahlanma yarışını durdurulması ve silahsızlanma için gösterilecek her çaba, ulusal çaptaki sorunlarımızın çözümüne de büyük bir katkı olacaktır." (Program Tasarısı, s.9)

Unutmamak gerekir ki nükleer bir savaş tüm insanlığın sonu olacaktır.

3-Çağdaş Burjuva Demokrasisi salt burjuvazinin egemenliğine yarıyan statik bir düzen değil, toplumsal ilerlemeye açık bir süreçtir.

TBKP Program tasarısı burjuva demokrasisini kitlelerin aktif mücadelesiyle oluşan, toplumsal ve tarihsel gelişmenin bir ürünü, komünist partisinin özgürce örgütlenip çalıştığı, barışçı, ulusal bağımsızlıktan yana, antiemperyalist eğilimler taşıyan, çalışanın yığınların

günlük yaşamlarının iyileşmesine ve temel istemlerinin çözümünü bugünden başlatmaya yönelik, kapitalizm çerçevesinde gerçekleştirilecek reformları amaçlayan, özgürlüğe ve adalete dayalı, her türlü düşüncenin özgürce örgütlenmesine elverişli, insan haklarına saygılı, ileriye açık ve durmadan gelişen bir süreç olarak tanımlamakta ve algılamaktadır. (TBKP Program Tasarısı, S.26)

Tasarıda böyle bir demokrasiye ulaşmak için izlenecek yol "Barış ve Demokratik Yenilenme Stratejisi" olarak adlandırılmıştır.

4- Türkiye'de bugün devrimci durum yoktur.

Devrimin nesnel ve öznel koşullarının hazırlanması Barış ve Demokratik Yenilenme stratejisinin başarıya ulaşmasını gerçekleştirecektir.

Türkiye'de uzun süre, özellikle 1960'lı ve 70'li yıllarda, devrimci durumun var olduğu inancı sürekli devrim stratejileri üretilmesine neden olmuştur. Stratejik aşama sorunlarıyla devrim aşaması birbirine karıştırılmıştır. Ne yazık ki Devrimci Sol Hareket içinde bu karmaşa bugün de sürmektedir.

TBKP program tasarısı Türkiye'de bugün devrimci durumun bulunmadığını ve bunun kazanılması için mücadele etmenin, Barış ve Demokratik Yenilenme'nin amaçlarının gerçekleştirilmesi gerektiğini saptamıştır.

Tasarıdaki bu saptama ile Devrimci Sol hareket içinde uzun yıllar egemen olan aşamalı devrim tezleri de geride bırakılmıştır.

Keza bu saptama ile artık, "milli demokratik devrim", "ulusal demokratik devrim", "demokratik halk devrimi", "demokratik iktidar için devrim" gibi deyimlerle adlandırılan sosyalizm öncesi zorunlu devrim aşaması tezlerinin de tartışması noktalanmış olmaktadır.

5- Türkiye'de Sosyalizm demokrasisi temelinde kurulacak ve Sosyalist iktidar döneminde çok partili plüralist sistem korunacaktır.

TBKP Program tasarısında "Sosyalizmin demokrasi temelinde kurulacaktır. Demokrasiyi güçlendirerek sosyalizme geçilecek. Sosyalizmi güçlendirerek demokrasi geliştirilecektir. Sosyalizmin hareket güçlerinin bütün potansiyelinin seferber edilmesi ancak azami demokratizmle olacaktır." ifadesi yer almıştır. (TBKP Program Tasarısı, s. 59) TBKP program tasarısında ayrıca, sosyalist iktidar aşamasında tüm anayasal siyasal partilerin plüralist bir yapı içinde varlıklarını sürdürecekleri de vurgulanmıştır (TBKP Program Tasarısı, S.59-60)

Bu ifadeler, TBKP program tasarısının sosyalizme barışçı yoldan varacağını ve Sosyalist iktidar döneminde, sosyalizmi benimsemeseler de demokratik kurallara saygılı olmak koşuluyla, tüm

anayasal siyasal partilere yer veren çok partili plüralist bir siyasal düzenin amaçladığı ortaya konmaktadır.

6- Barış ve Demokratik Yenilenme Hareketi gönüllülük esaslı üzerine kurulacaktır. Bu birlikte işçi sınıfı hegemonyası dayatması olmyacaktır.

TBKP Program tasarısında bağlaşıklar kurmada işçi sınıfı hegemonyası yada işçi sınıfı öncülüğünün olmazsa olmaz bir koşul olarak dayatılması ilkesi terk edilmiştir. Bunun yerine, insan haklarına saygılı, demokratik, akılcı, barışçı, antiemperyalist eğilimlere sahip ve insanlığın ilerlemesinden yana tüm güçlerle, özgünlük ve bağımsızlık saygı temelinde ve ikna esasına dayalı bir diyalog ve demokratik işbirliği anlayışı benimsenmiştir.

İkna esasına dayalı ve gönüllülük üzerine kurulacak bu tip örnek bağlaşıklıklar her türlü art düşüncenin ve güvensizliklerin son bulmasını da sağlayacaktır. Komünist hareketin demokrasi güçlerinden suyutulmasını önleyecek ve bu harekete yönelik önyargıları da silecektir.

Böyle bir gelişme yeni bir demokrasi kültürünün ve yeni toplumsal değerlerin oluşmasıyla gerçekleşecektir. Bu da ısrarlı ve sabırlı bir çalışmayla, uzun bir süreç sonunda ulaşılabilecek bir evredir.

7-Sendikalar, Meslek Örgütleriyle diğer demokratik kitle örgütlerinin kuruluş ve çalışmalarını bağımsız olacaktır.

TBKP program tasarısı sendikaların, meslek örgütlerinin, gençlik ve kadın örgütleriyle benzeri demokratik kitle örgütlerinin, kuruluşlarında olduğu gibi, çalışmalarında da bağımsız olmalarını ve özgür davranmalarını, bu örgütlerin yükledikleri işlevler açısından etkin ve yararlı olmaları için zorunlu görmektedir. (P.t.,S:59-67)

8-Kürt Ulusal Sorunu Türkiye'nin demokratikleşmesiyle ilgili bir sorundur.

TBKP program tasarısında Kürt ulusal sorunu çözülmeden demokrasinin gerçekleştirilemeyeceği ve Kürt ulusal sorunun çözümünü sağlamada Türkiye'nin demokratikleşmesinden başka bir yol olmadığı kesin saptaması yapılmıştır. (Program tasarısı, s.48)

Tasarıdaki bu saptama, Kürt ulusal hareketinin niteliklerine, somut ülke koşullarına, uluslararası ve bölgesel politik dengelere uygun gerçekçi bir yaklaşımdır.

9-Türkiye'de komünist örgütlenme tek partide gerçekleşmelidir. Ulusal ayrılıklara dayanan ayrı örgütlenme düşüncesi Türkiye için geçerli değildir.

TBKP program tasarısında parti-
nin temel özellikleri ve yönelimlerine iliş-
kin açıklamalar şöylece özetlenebilir:
(P)rogram tasarısı s.64,65,69)

a) TBKP, kapitalizmin devrimci
yoldan aşılmasını öngören ve Sosyalizmi
kurmayı amaçlayan Marksist-Leninist bir
partidir.

b) TBKP enternasyonalist bir par-
tidir.

c) TBKP salt bir işçi sınıfı partisi
değil, işçi, aydın, ücretli orta katmanlar,
gençlik ve
kadınlarda, emekçi köylülük ve kürt
halkının saflarında örgütlenen bir parti-
dir.

d) TBKP Türk ve Kürt komünistler-
inin ortak bir partisidir.

e) Barış ve Demokratik Yenilenme
stratejisinin önündeki temel görev
TBKP'nin legale çıkması ve güçlü bir kitle
partisi konumuna gelmesidir.

10-Türkiye Birleşik Komünist Partisi Bağımsız Uusal Bir Güçtür.

TBKP program tasarısında parti-
nin bağımsız bir güç olduğu ve enternas-
yonalist görevleri de bağımsızlık teme-
linde algıladığı özenle vurgulanmıştır. (P)
rogram Tasarısı, S.69) TBKP'yi, soyutlu-
yarak etkisiz kılma amacıyla bağımlı
gösterme çabalarını ve antikomünist
saldırıları boşa çıkarmak için Partinin
bağımsız ulusal bir güç olduğu vurgula-
ması isabetli ve yararlı olmuştur.

11- TBKP Program tasarısında proletarya diktatörlüğü yer al- mamıştır.

Özü itibariyle son derece demok-
ratik bir kavram olması karşın proleter-
ya diktatörlüğü deyimine program ta-
sarısında yer verilmemiştir.

Barış ve demokratik yenilenme
stratejisinin başarıya ulaşması için her
tür türlü yanlış anlamayı önliyecek ve sınıf
düşmanlarının saldırılarını etkisizleştire-
cek önlemlerin alınması doğaldır. Dik-
tatörlük deyiminin olumsuz çağrışımlara
yol açması ve spekülasyon konusu yapı-
lması nedeniyle TBKP program tasarısına
alınmamış olması isabetli bir davranıştır.

II-TBKP PROGRAM TASARISI- NIN TEMEL DOĞRULTUSU İLE ÇELİŞEN KONULAR

TBKP program tasarısının özgün
bir temel mantığı vardır. Bu mantık, barış
ve demokratik yenilenme aşamasında
Türkiye'nin ileri boyutlu, gelişmeye açık,
sağlam toplumsal dayanakları olan bir de-
mokrasiye kavuşması için tüm demokra-
tik güçler arasında birlik kurmaya yönelik
bir "diyalog ve işbirliği politikasını" gelişt-
irme amacı üzerine kurulmuştur. Tasarı-
da ele alınan sorunların hem çözümlen-
mesinde, hem de bunlara ilişkin çözüm
önerilerinin geliştirilmesinde genel olarak
bu bakış açısı egemendir. Buna karşın,
bazen somut durumların değerlendirilme-

sinde, bazan da eski eğilimlerin belirleyici
gücünden kaynaklanan çözüm önerile-
rinde bu temel mantıkla bağdaşmayan
çelişiklere rastlanmaktadır.

Bu bölümde "Barış ve Demokratik
Yenilenme Stratejisiyle çelişen konular ir-
delenecek ve alternatif öneriler getirile-
cektir. Bu bölümde ayrıca unutulmuş, ya
da ihmal edilmiş bazı önemli konuların da
programa alınması önerilecektir.

1-TBKP Program tasarısı ve Türkiye'nin NATO üyeliği

TBKP program tasarısında
Türkiye'nin NATO üyeliği, ABD ile yaptığı
ikili anlaşmalar, ve Türkiye'nin savunma
ihtiyaçları açısından ABD'ye bağlılığı bir-
birinden ayrı konular olarak algılanmış ve
bunların her biri için ayrı ve değişik
çözümler önerilmiştir. Ayrıca Türkiye'nin
diğer bazı üye devletler gibi NATO içinde
üye kalma koşulu ile ittifakın askeri ka-
nadından özgürce çekilebileceği var-
sayımına yer verilmiştir.

Oysa Türkiye NATO'dan çekilm-
eden ABD ile yapılmış bulunan "Savunma
İşbirliği Anlaşması" ve buna bağlı anlaş-
maların feshedilmesi ve ABD üslerinin
kaldırılması mümkün değildir.

Türkiye Fransa gibi NATO üyesi
kalma koşulu ile ittifakın askeri kanadın-
dan ayrılmayı gerçekleştirebilecek mali
ve ekonomik özgürlüğe sahip değildir.
Esasen Türkiye NATO'nun askeri ka-
nadından ayrılmak gücüne kavuştuğu
gün NATO'dan çıkmasının önündeki en-
gellerde kalkmış olacaktır.

Program tasarısında Barış ve De-
mokratik Yenilenmenin dış politikası şu
tümcede ifade edilmiştir. "...ulusal ege-
menliğin güçlendirilmesi, dünya ve bölge
barışının korunmasına yönelik bir politika
izlenmesi demokratik rejimin olmazsa ol-
maz koşuludur." (s.39) Tasarıda ayrıca
Türkiye'nin "bağılantısız ülkeler hareke-
tinde gözlemci olarak yer alması" da
öngörülmüştür. (s.41)

Hem NATO üyesi kalarak hem de
barıştan yana bağımsız onurlu bir dış poli-
tika izleyebilmek gerçekleşmesi mümkün
olmayan bir düştür. Çoğunluğunu
bağımsızlığına yeni kavuşan ülkelerin
oluşturduğu Bağılantısız ülkeler hare-
ketinin NATO'daki bir Türkiye'ye güven
duyacağı ve gözlemci olma isteğini kabul
edeceği varsayımına dayanan dış politika
ilkesi de bir düştür.

Açıktır ki Türkiye NATO'dan
çıkmadıkça ne bağımsız bir dış politika iz-
leyebilir, ne de bölge ve dünya barışına bir
katkı yapabilir.

NATO Türkiye'de hem demokratik
gelişmenin, hem de bağımsız bir dış poli-
tika izle-yebilme iradesinin önünde büyük
bir engeldir. TKP'nin 40 yıldır, TIP'in de 25
yıldır yürüttükleri anti-NATO mücadele bu
gerçeği yaygınlaştırmış ve ulusal bir bilinç
haline yükseltmiştir. Bugün anti-NATO
politika devrimci sol dışında, Yurtsever
demokratları ve SHP de toplanan sosyal

demokratları da içeren bir etki alanına sa-
hiptir.

Türkiye için NATO'nun bir savun-
ma sistemi olmadığı da açıkça an-
laşmıştır. NATO'nun "esnek mukabele
stratejisinin" ve NATO yetkili çevrelerinin
açıklamalarından anlaşıldığı gibi, bir
nükleer savaş saldırısı karşısında
Türkiye'nin savunma dışı tutulması
öngörülmüştür.

NATO'nun Türkiye'deki olumsuz
etkileri nedeniyle Türkiye'nin NATO
dışına çıkmasının ülkemiz için bir ölüm
kalmı sorunu olduğu gerçeği önünde "NA-
TO ve VARŞOVA örgütleri askersel dok-
trinlerinin savunma ilkeleri temelinde ye-
niden düzenlemelerine" ilişkin program
önerisi, iki kuruluşun da Türkiye için eşit
önemde anlaşmalar olduğu çağrışımını
yapan yersiz ve haksız bir değerlendirm-
enin ürünüdür. (s.40)

Dünya Barışı için iki paktın bula-
cağı ortak çözümlerin desteklenmesin-
den öteye Türkiye'nin VARŞOVA paktına
karşı bir tavır alması söz konusu olamaz.

Bu nedenlerle TBKP program ta-
sarısından NATO ve VARŞOVA anlaş-
malarına ilişkin önerinin çıkarılmasını ve
yerine aşağıdaki formülasyonun kon-
masını öneriyorum:

"NATO'nun Türkiye politikasında,
eşit haklı üye ilişkileri işlemediğinden ve
ülkemizi savunma konsepti" dışınca tuta-
rak olası nükleer bir savaşta Türkiye halk-
larını gözden çıkaran bir strateji izlendi-
ğinden ve ittifakın ABD emperyalizminin
hizmetinde demokratimizi tehdit eden bir
baskı aracı ve bağımsız bir dış politika iz-
lememize engel bir boyun eğme anlaş-
ması olarak işletilmesi nedeniyle NA-
TO'dan derhal ayrılmayı Barış ve Demok-
ratik Yenilenme stratejisinin olmazsa ol-
maz koşulu saymaktayız."

"Türkiye bağımsız ve demokratik
bir ülke olarak yaşayacaksa bunun ön ko-
şulu NATO ittifakının dışına çıkmaktır."

2-TBKP program tasarısı ve Türkiye'nin AET ile ilişkileri

TBKP program tasarısında
Türkiye'nin AET ile ilişkileri daha çok ek-
onomik açıdan değerlendirilmiştir.
"...bugün ulusal çıkarlarla bağdaşmadığı
için AET üyeliği amaçlanmamalı, ancak
kalkına yolunda sonuç alıcı adımlar
atıldıktan sonra bu sorun, o günün koşu-
ları ve ulusal ekonominin ve çok yönlü dış
ilişkilerin ihtiyaçları temel alınarak değer-
lendirilmelidir." (s.41)

Oysa Türkiye'de demokratik gelişt-
menin belirleyici öneminden ötürü Ökemi-
zin AET üyeliği sorunu bu kuruluşun de-
mokratik gelişmeye yapacağı katkılar
açısından değerlendirilmelidir."

Bugün kü dünya koşullarında
başta AET ülkeleri olmak üzere ileri kapit-
alist ülkelerde başını işçi sınıfı siyasal har-
ketinin çektiği çağdaş bir demokrasi
akımı oluşmuştur. Bu akım aynı zamanda

dünya devrimci sürecinin bir bileşenidir. Bu akım, AET'nin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi gibi uluslararası önemdeki organlarında çoğu kez belirleyici bir etkiye sahiptir. AET ülkelerinin burjuva iktidarları ister istemez bu çağdaş akımın eğilimlerini hesaba katmak zorundadırlar.

12 Eylül faşist darbesinden sonra Batı Avrupa ülkelerinin Türkiye ile ilişkilerinde bu çağdaş demokratik akımın büyük etkisi olmuştur. Türkiye'de demokratik gelişmenin bir ivme kazanmasında da bu akımın rolü yadsınamaz. TİP ve TKP Genel Sekreterlerinin ülkeye dönüş eylemlerinin en büyük desteği de yine bu akım olmuştur. Bu destek bugünde aralıksız sürmektedir.

Barış ve Demokratik Yenilenme Hareketi, özellikle gelişme sürecinde, salt ekonomik yararlar gözetilerek böyle bir destekten yoksun bırakılamaz.

Bu nedenlerle AET ile ilişkilerin öngürüldüğünün tam tersine ve aşamalı olarak aşağıdaki şekilde değiştirilmesini öneriyorum

"Ülkemizin demokratikleşme çabalarına uygun düşüğünden Türkiye'nin AET'ye üye olması amaçlanmalı ve bu yolda çaba harcanmalıdır. Ancak Barış ve Demokratik Yenilenmenin iktidar döneminde tam bağımsız bir dış politikaya yönelebilmek ve ülkemizin dünya ekonomisine katkılarını ve uluslararası işbölümünden yararlanma olanaklarını tek bir uluslararası ekonomik bütünleşme kuruluşu ile sınırlamamak için Türkiye'nin AET üyeliği yeniden gözden geçirilmelidir."

3-Uluslararası mali kuruluşlarla ilişkiler

Türkiye ulusal geliri ve dış satım potansiyeli bakımından dünyanın en büyük borçlu ülkelerinin başında yer almaktadır. Ülkemizin ekonomisi dış borç ve faizlerinin ödenmesiyle, yeniden borçlanma sarmalı içindedir.

Türkiye'nin ekonomik sosyal, hatta siyasal tercihleri alacaklı uluslararası mali kuruluşların dayattığı sınırlar içinde kalmak zorundadır. Bu baskılar devam ettiği sürece Türkiye'de demokrasinin gelişmesi olanaksızdır.

Program tasarısındaki formülasyonun aşağıdaki biçimde yeniden yazılmasını öneriyorum:

"Ulusal çıkarlar temel alınarak, IMF, Dünya Bankası, OECD gibi uluslararası mali kuruluşlarla olan ilişkiler, iç işlerimize her türlü müdahaleyi önleyecek, ülkemizin ekonomik, sosyal ve politik bakımlardan yeniden yapılanması girişiminde bağımsız karar mekanizmalarına müdahale edemeyecek biçimde yeniden düzenlenmelidir. Koşullar elverişince Türkiye bu kuruluşlardan çekilmelidir."

4-TBKP program tasarısı ve Kürt ulusal sorunu

TBKP program tasarısında Kürt ulusal sorununun Türkiye demokrasi hareketiyle bağlantısı belirlendikten sonra ek olarak şu belge kullanılmaktadır:

"TBKP Kürt sorununun tam demokratik bir çözümünün ancak Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkının, yani ayrılma hakkının tanınmasıyla gerçekleşebileceği görüşündedir." (s.48)

Bu belge bilimsel ve doğru olmakla birlikte, TBKP'nin "diyalog ve işbirliği" politikası ile bağdaşmadığı için gerçekçi değildir.

Barış ve Demokratik Yenilenme için gerici tekelci oligarşi dışında kalan tüm sosyal güçlerle ve onların siyasal örgütleriyle işbirliği öngörülmektedir. Tarihsel nedenlerle işbirliği yapılması düşünülen toplumsal güçlerin ve onların siyasal örgütlerinin hiçbirisi "ayrılma hakkı" belgisini olumlu karşılayacak bir konuda değildir. Tıpkı "proletarya diktatörlüğü" kavramı gibi bu belgeyi de her seferinde uzun, uzun açıklamak gerekir anlatılmak için. Parti yetkilileri daha şimdiden bu demokratik belginin açıklanmasında büyük güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. TKP Genel Sekreteri basın toplantılarında karşılaştığı soruları yanıtlarken "Kürt sorunu toprak sorunu değildir" demek zorunda kalmıştır. Yine de kimseyi ikna edememiştir. Demokrasi güçlerinin bu konudaki şartlanmalarını kırmak kolay olmayacaktır.

Bu nedenle tasarısındaki "ayrılma hakkının tanınması" belgisi yerine aşağıdaki formülasyonun kullanılmasını öneriyorum:

"Bugüne kadar Kürt halkının varlığı inkar edilerek uygulanan ırkçı, bölücü, asimilasyoncu ve zorbalığa dayanan 'ulusal birlik politikasının' Türkiye halklarını birbirine düşman ettiği ve bu politikanın demokrasi yaşamımızı sürekli biçimde tehdit ettiğini saptayan TBKP; Kürt ulusal sorununun ancak Kürt halkının ulusal demokratik haklarına saygı temelinde, adalete, eşitliğe ve kardeşliğe dayalı gönülden gelen ve özgürce oluşacak bir birlik politikası ile gerçekleşeceği görüşündedir.

Bu politika Türk ve Kürt halklarının Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içinde gönüllülük ve eşit ulusal haklılık temelinde birlikte yaşayabilmelerinin tek ve biricik koşuludur.

TBKP, Türk ve Kürt ulusal güçlerinin üzerinde anlaşmaya varacakları adil, demokratik ve barışçı çözüm önerilerini destekleyecektir."

Bu formülasyonda Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkının tanındığı ve bu hakka saygı gösterildiği hiçbir kuşkuya yer vermiyecek şekilde ifade edilmiştir.

5-TBKP program tasarısı ve laiklik sorunu

TBKP program tasarısında laiklik konusu yalnız sosyalist iktidar dönemi için öngörülmüştür. Oysa laik devlet an-

layışının tümünden tarihp edilmiş bugünkü ortamda ortak bir laiklik olmadan demokratik güçlerin birliğini ve ortak savaşımını gerçekleştirmek olanaksızdır.

"Antiemperyalist çıkışlar yapan dinsel akım" (s.32) diye nitelenen islami çevreleri kazanmak için devlet adına yapılan anti-laik uygulamaları ve eğitim birliği ilkesini tahrip eden bugünkü skolastik eğitim politikasını görmezlikten gelen bir pragmatik yaklaşımın demokrasi mücadelesine yarar yerine zarar getireceğini hatırlatmak isterim. Bu olumsuz yaklaşım, laiklik ilkesine gönülden bağlı ilerici demokrat aydınların Barış ve Demokratik ve Yenilenme Hareketine kazanılmalarını güçleştirecek, hatta olanaksız yapacaktır.

Türk-İslam Sentezi ideolojisinin buyrukları doğrultusunda biçimlendirilen bugünkü millî eğitim politikası barıştan yana, bağımsız ve demokratik bir Türkiye'nin amaçlarına ters düşmektedir. İmam hatip çıkışlarının tüm devlet kademelerinde egemenlik sağladıkları gizlenemeyecek kadar açıktır. Lise eğitimi de anti-laik bir doğrultuda değiştirilmekte ve liseler de İmam hatip okullarına benzetilmek istenmektedir.

Barış ve Demokratik Yenilenme iktidarında İmamhatip okullarının eğitim programları ve kuruluş amaçlarının yeniden gözden geçirileceği ve bu okulların sayısında ülkenin İmamhatip gereksinmesine uygun sınırlamalara gidileceği açıkça vurgulanmalıdır, programda.

Sosyalist Türkiye'de "din faaliyetlerinin devletten yasal destek görmesi" ilkesi geçerli olmakla birlikte Barış ve Demokratik Yenilenme iktidarında yararlı olacağına inanmıyorum. Din faaliyetlerinin devletten yasal destek görmesi uygulaması burjuva demokrasilerinde her zaman yozlaştırılmaya müsait bir açık kapıdır.

Bu nedenle, programda "Barış ve Demokratik Yenilenme iktidarında din faaliyetlerinin devlet müdahalesi dışında kendi kuralları içinde yürütülmesini sağlayacak yöntemler geliştirilecek ve her cemaatin iç işleyişini düzenleyecek yasal önlemler getirilecektir." ilkesinin yer almasını öneriyorum.

6-Program tasarısında Barış ve Demokratik Yenilenmenin toplumsal güçleri

TBKP program tasarısındaki açıklamalara göre, Barış ve Demokratik Yenilenmenin politik güçleri şu biçimde sıralanabilir: (S.28,32,52,54)

1-komünist akım

2-Diğer devrimci sol

3-Köylülük (Üretim ve tüketim kooperatifleri, pazarlama birlikleri ve ziraat odaları

kanalıyla) (s.30)

4-Aydınlar, memurlar ve subaylar

5-Gençlik hareketleri

6-Esnaf ve zanaatkarlar

7-Kadın Hareketleri

8-Ulusal ekonomiye katkısı olan küçük ya da büyük sanayici ve işadamlarıyla burjuva parlamenterizmini savunan güçler (s.33)

9-Antiemperyalist çıkışlar yapan dinsel akım

10-Kürt ulusal demokratik hareketi (Bu hareketin içindeki örgütler eliyle işbirliği yapılacağı örtülü biçimde anlatılmıştır.)

Bağış ve Demokratik Yenilenme için işbirliği yapacak politik güçlerin ortak bir demokrasi anlayışına sahip olmaları gerekir. Ancak ortak inançlar ve değerler için ortak savaşım verilir. Oysa belirlenen güçlerin bir bölümünde böyle bir ortak demokrasi inancı yoktur. Bir bölümünün demokrasiye bakışı ikirciklidir. Bir bölümünün demokrasi isteği ve burjuva parlamentarizmine bağlılığı konjoktüreldir. Bir bölümü de ayrı bir demokrasi anlayışından ötürü ortak savaşımında aşılması güç sorunlar yaratacaktır.

Önemli gördüğüm politik güçlerin demokrasi anlayışlarını somuttaki biçimiyle irdeliyerek ortak savaşım olanakları sergilemeye çalışacağım.

A) Devrimci Sol akımla işbirliği sorunu:

Program tasarısında devrimci sol akımlar işbirliği sorununa önemli bir yer ayrılmıştır. Devrimci sol akım içinde yer alan örgütler arasında hiçbir ayırım yapılmadan tümü ile aynı düzeyde işbirliği yapılabileceği izlenimini veren bir yaklaşım içindedir program tasarısı.

Oysa devrimci sol, birbirinden ayrı stratejileri ve programları olan çok sayıda bağımsız siyasal hareketlerden oluşmuştur. Bu siyasal hareketlerin her biri ayrılıklarını, yurt ve dünya sorunlarına yaklaşım biçimine ve sınıf savaşımında ön plana çıkardıkları yöntemlere dayandırmaktadırlar. Bağımsız örgütler olarak varlıklarını kanıtlayanın ve sürdürmenin gereği her örgütün diğerleriyle ayrılıklarını vurguluyarak ön plana çıkarmasını zorunlu kılmaktadır.

Ayrılıkların vurgulanması düşmanca kampaşmaları da birlikte getirmektedir. Bu nedenle Devrimci sol örgütlerle işbirliği sorunu tümünü aynı sepete koyan toptancı bir yaklaşım ile alınamaz. Bu niteliklerine bakarak devrimci sol içinde yer alan örgütlerle işbirliği sorununu dört ayrı gurupta değerlendirilmesini öneriyorum:

1-Sosyal demokrat hareket ve siyasal partilerle işbirliği

Sosyal demorasi hareketinin Bağış ve Demokratik Yenilenmeye açık

geniş bir tabanı vardır. Bu hareketin hem siyasal partileriyle, hem de ekonomik ve demokratik kitle örgütleriyle ve sendikalarla toplumsal yaşamın her alanında Bağış ve Demokratik Yenilenme için işbirliği yolları aranmalı ve sağlanmalıdır.

II-Bilimsel sosyalist hareket

TBKP dışında bilimsel sosyalist nitelikte bağımsız siyasal partiler olduğu gibi, demokratik kitle örgütlerinde çalışan, ya bağımsız dergiler etrafında toplanan bilimsel sosyalist (komünist) gruplar ve bireyler vardır. Bunların TBKP dışında kalmalarının nedeni öznel ve kişisel olanlarla birlikte geçmişteki itici sektör politikalar olmuştur.

Bu hareketle işbirliğinden çok siyasal birlik yolları aranmalıdır. Siyasal birlik için TBKP her türlü diyaloga açık olmalıdır.

III-Goşist akımla işbirliği

Goşist akımı oluşturan siyasal partilerin, ya da grupların varlık nedenleri bilimsel sosyalizm düşmanlığı üzerine kurulmuştur. Bu örgütler komünist hareketi küçültmeyi, saygınlığını kırmayı, temel yönelimlerini ve politik tercihlerini burjuvaziye uzlaşma olarak karalamayı temel stratejilerinin ve örgütsel varlıklarının olmazsa olmaz koşulu yapmışlardır.

Bu kesin ve kararlı politika karşısında yapılacak iş, goşizmle işbirliği yollarını arıyarak onu kazanmak değil, soyutluyarak etkisizleştirmektir. Çünkü goşizmle işbirliği yapmak mümkün olmadığı gibi onu kazanmak da mümkün değildir.

IV-Kürt Ulusal Demokratik Hareketiyle işbirliği sorunu

Kürt ulusal demokratik hareketi temelde bir köylü hareketidir. Ulusal hak ve özgürlükleri ön planda tutan, antifeodal ve demokratik bir harekettir. Kürt ulusal demokratik hareketi bu nitelikleriyle Bağış ve Demokratik Yenilenme hareketinin vazgeçilmez, güçlü bir bağlaşığıdır.

TBKP program tasarısında bu soruna ilişkin olarak yapılan saptama son derece gerçekçidir.

"Kürt sorunu çözülmeden Türkiye'de demokratik yenilenme gerçekleşmiş olmayacaktır. Aynı zamanda Türkiye'nin demokratikleşmesi için mücadeleden başka bir yoldan Kürt sorununun çözümüne ulaşılamaz." (s.48)

Bu saptamaya göre Bağış ve Demokratik Yenilenme için işbirliği yapılacak Kürt partisi, ya da partilerinin bu temel kuralı benimsemiş olmaları gerekir. Aksi halde Türkiye'nin demokratikleşmesi için mücadelenin zaafa uğraması ile birlikte Kürt sorununun çözümü de tehlikeye girecektir.

Program tasarısında Kürt Ulusal Demokratik Hareketiyle işbirliği sorunu, örtülü olarak, bugünkü Kürt partileriyle bağlaşıklıklar kurma biçiminde algı-

landıği anlaşılmaktadır. Kuşkusuz var olanla çalışma gerçekçi ve kolaycı bir davranıştır. Ama özü tam algılanamayan somuta dayalı kolaycı politikaların her zaman geçerli olduğuna ilişkin bir kural yoktur.

Bugünkü Kürt Partilerinin tümü de Marksizm'den esinlenen programları ve izledikleri politikalarla daha çok Kürt küçük burjuva milliyetçi özelemleri yansıtmaktadırlar. Kürt köylü yığınlarının ulusal ve demokratik taleplerini aşan iradeci politikalar için savaşım vermektedirler. Bu nitelikleriyle Bağış ve Demokratik Yenilenme Hareketine güç katmaktan çok onu zaafa uğratacakları açıktır.

Bu partilerin ortak dünya görüşü şudur.:

a) "Türkiye Kürdistanı" ayrı bir ülkedir.

b) Türkiye Kürdistanında Kürt Ulusu yaşamaktadır.

c) Türkiye Kürdistanı bir sömürge-dir.

d) Türkiye Cumhuriyeti sömürgeci bir devlettir.

e) Kürt ulusunun kurtuluşu ancak bağımsız bir siyasal mücadele ile gerçekleşecektir.

f) Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi Kürt işçi sınıfının fiili ve ideolojik öncülüğünde yürütülecektir.

g) "PARTİMİZ" Kürt işçi sınıfının fiili ve ideolojik öncülüğünde örgütlenen bağımsız, Marksist-Leninist bir partidir.

Aralarında, örgütlenme biçimi ve mutlaklaştırdıkları mücadele yöntemleri açısından bazı ayrılıklar olmakla birlikte, yukarıdaki ilkeler tüm Kürt partilerinin ortak ilkeleridir. Türkiye demokrasi mücadelesine yaklaşımlarında iki ayrı biçimde sergilenmektedir.

-Bu partilerin bir bölümü açıkça Türkiye'de demokrasi mücadelesi bizi ilgilendirmeyen demektirler. "Sömürge bir halk için sömürge statüsü değişmedikçe, sömürgeci devletin baskı ve sömürsü devam edecektir. Demokrasi mücadelesi yalnız Türk halkına yarar sağlar. Kürt ulusunun kurtuluş mücadelesini yürüten bir partinin Türkiye Demokrasi mücadelesine katılması aymazlıktır." demektirler.

-Bunların diğer bölümü de, Türkiye'de demokrasi mücadelesinin Kürt ulusunun "sömürge statüsünü" değiştirmeyeceğini kabul etmekle birlikte, ileri boyutlu bir demokrasinin sömürgeci-liğe karşı mücadelede koalyıklar sağlıyacağına inandıklarından "Türkiye demokrasi mücadelesi desteklenmelidir" demektirler.

Örgütsel yarışmanın bir gereği ve taban kaybetme endişesinden ötürü bu guruptaki örgütler de Türkiye'de Bağış ve Demokratik Yenilenme hareketine karşı içtenliksiz bir yaklaşım içindedirler. Bun-

dan dolayı nesnel somut toplumsal koşulların belirlediği Barış ve Demokratik Yenilenme çizgisinin sınırlarını aşan ve harekte yaşam veren toplumsal güçlerin işbirliği istencini kıran politikaları dayatmakta sakınca görmemektedirler. Oysa tasarıda belirtildiği gibi "...Türkiye'nin demokratikleşmesi için mücadeleden başka bir yoldan Kürt sorununun çözümüne ulaşamaz."

Bugün Türkiye'de Kürt köylü yığınlarının ulusal demokratik taleplerini gerçekçi biçimde yansıtan bir siyasal partiye gereksinime olduğu açıktır. Böyle bir parti ya var olan örgütlerden birinin Türkiye gerçeklerini algılayarak öz ve yapı değiştirilmesiyle oluşacak, yada kitlelerin bağrından yeni bir oluşum çıkacaktır

Bu nedenle tasarıda bugünkü Kürt partilerini Barış ve Demokratik Yenilenmenin güçleri arasında sayan örtülü yaklaşımın düzeltilmesini ve Kürt sorununun sınıfsal açıdan çözümlenerek tam bir açıklığa kavuşturulmasını öneriyorum.

B) Ulusal ekonomiye katkısı olan küçük ya da büyük sanayici ve iş adamlarıyla, burjuva parlamentarizmini savunan güçlerle işbirliği sorunu

Açıkça belirtilmemekle birlikte "ulusal ekonomiye katkısı olan küçük yada büyük sanayici ve iş adamlarıyla, burjuva parlamentarizmini savunan ve ordu müdahalesine karşı olan" güçlerden kasdedilen genelde ulusal burjuvazidir. Özeld de bu hareketin siyasal temsilcisi olarak algılanan Demirel'in liderliğindeki eski AP ve onun devamı olan bugünkü DYP'dir. (Program tasarısı, S.33 ve 52)

Batı Avrupa'da kapitalizmin gelişme aşamasında önemli demokratik görevler yapan ulusal burjuvazi Türkiye'de hiçbir zaman olmamıştır. Bugünkü Türkiye'de başını tekelci burjuvazinin çektiği yerli egemen burjuvazi-değişik katmanlar arasında uzlaşır çelişkiler olmakla birlikte-bir blok halinde başını ABD'nin çektiği emperyalist kapitalist sisteme entegre olmuştur.

Bu nedenle Türkiye'de emperyalizmden bağımsız politik ve sosyal bir güç olarak ulusal bir burjuvazinin varlığına dayanan bir politika gerçekçi olamaz.

Demirel'in liderliğindeki DYP hareketi de tekelci burjuvazinin alternatif bir siyasal hareketidir.

-DYP'nin ve Demirel'in ANAP'la ihtilafı demokrasi temelinde değildir. Bu ihtilaf Amerikancı politikanın yürütülmesindeki beceri konusundadır.

-1961 anayasasını sürekli biçimde eleştiren Demirel ve etrafındaki kadro bugünkü anayasanın gerçek mimarlarıdır.

-Demirel ve kadrosu "milli cephe" hükümetlerinin ideologu, planlayıcısı ve yürütücüsü olmuştur yıllarca.

-24 ocak kararlarıyla totaliter yönetimin temellerini atan Demirel ve ka-

drosudur.

-Demokratik eylemlere ve işçi sınıfı örgütlerine karşı yöneltilen saldırı ve kaba kuvvet gösterilerinin örgütleyicisi olmuştur yıllarca bu kadro.

-MHP militanları milli cephe hükümetlerinin koruyuculuğunda her gün onlarca cinayet işlerken "kimse bana sağcı gençlik suç işliyor deditemez" diyen Başbakanı Demirel.

- Bu kadro TCY'nin 141-142. maddelerini Türkiye demokrasi yaşamı üzerinde bir tehdit aracı olarak kullanarak ve antikomünizmi kurumsallaştırarak gerici politikanın Türkiye'deki başlıca mimarlarıdır.

Konjktürel olarak biçimsel demokrasiye sahip çıkan bu kadronun siyasal hareketiyle Barış ve Demokratik Yenilenme için işbirliği düşünce bir düşür.

Bu nedenlerle program tasarısından "ulusal ekonomiye katkısı olan küçük yada büyük sanayici ve iş adamları ile, burjuva parlamentarizmini savunan ve ordu müdahalesine karşı olan" güçlerle işbirliğini öngören bölümü çıkarılmasını öneriyorum.

C) Antiemperyalist çıkışlar yapan dinsel akımla işbirliği

Barış ve Demokratik Yenilenmenin politik güçleri arasında "rejime ve bugünkü egemen burjuvaya karşı muhalefet eden" "antiemperyalist çıkışlar yapan dinsel akımdan" söz edilmektedir tasarıda. (S.32) Bununla Erbakan'ın liderliğindeki eski MSP hareketiyle onun bugünkü devamı olan Refah Partisinin kastedildiği anlaşılmaktadır.

Bu hareketin lider kadrosu Suudi sermayesiyle içli dışlıdır ve Suudi kiralılığının Türkiye'deki ideolojik temsilcisidir. Kuran'ı anayasa olarak benimseyen şeriate dayalı bir devlet düzeninin savunucudurlar. Bu hareketin antiemperyalist çıkışları AET ülkelerine karşıdır.Suudi sermayesinin öncülüğünde bir islam Ortak Pazarı kurulması için savaşım vermektedir. Bu hareket AET'ye karşı oluşu bunun Türkiye pazarında Suudi sermayesine yönelik rekabetini önlemek içindir. Bu hareketin Batı Avrupa ülkelerine yönelik amansız saldırılarına karşın ABD emperyalizmine karşı çıktığı görülmemiştir.

Suudi sermayesine bağlı, şeriate dayalı totaliter bir düzen için mücadele eden amerikancı bir siyasal hareketle Barış ve Demokratik Yenilenme için işbirliği yapılamaz.

Kuşkusuz ezilen ve sömürülen geniş yığınların maruz kaldıkları yıkım kavrıyamaktan ötürü dine sığınmalarını ve çözümünü dinde aramalarını bu siyasal hareketle bir tutmamak gerekir. Yığınların yanlışlarını bilinçle algılayarak, özünde gerici olan bu siyasal hareketin tozağına düşmelerini önleyerek bağımsız politikaların geliştirilmesi amaçlanmalıdır.

7-Program tasarısında toprak

reformu sorunu

TBKP program tasarısında toprak reformu sorunu hem Barış ve Demokratik Yenilenmenin iktidar aşamasında, hem de sosyalist iktidar döneminde ağırlıklı olarak ekonomik boyutlarıyla ele alınmıştır. (Program Tasarısı, S.44, 49, 57, 58) Oysa Türkiye gibi, kapitalistleşme hareketi feodal üstyapı ilişkileri içinde ve feodallerin özgür iradesiyle oluşan, geri ve bağımlı bir ülkede toprak mülkiyeti sorunu demokratikleşme hareketinin önündeki en büyük engellerden biridir. Bu nedenle Türkiye'de, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da köklü bir toprak reformu yapılmadan demokrasinin gelişip kökleşmesi ve Kürt ulusal sorununun demokratik bir çözüme kavuşması mümkün değildir.

Türkiye tekelci burjuvazisi, Doğu'da köklü bir toprak reformunun kapitalist pazarı genişleterek, kapitalist gelişmeyi hızlandıracağına bilincinde olduğu halde, Kürt ulusal hareketini ağalarla denetim altında tutmak için politik yararları ekonomik yararları şimdilik yeğlemiş bulunmaktadır.

Bu saptamalardan ortaya çıkan gerçekler şunlardır:

a) Kürt köylü yığınlarının ağa, şeyh, aşiret reisi ve benzerlerinin ekonomik sosyal ve politik vesayetinden kurtularak bağımsız üreticiler konumuna gelmeleri için toprak reformu Kürt ulusal sorununun demokratik bir çözüme kavuşmasının önkoşulu olmuştur. Tasarıda öngörülenin tam tersine Kürt halkının ulusal haklarının tanınmasında belirleyici olan toprak reformudur.

b) Türkiye'de toprak reformunu belirleyici konuma getiren ülkenin demokratikleşmesinin ihtiyaçlarıdır.Toprak reformu genel olarak da demokratikleşmenin önkoşulu olmuştur Türkiye'de.

Tasarıda toprak reformuna ilişkin bölümün aşağıdaki biçimde değiştirilmesini öneriyorum:

"Barış ve Demokratik Yenilenme Hareketinin hızlanması ve Kürt ulusal sorununun demokratik bir çözüme kavuşması için, ağalık, şeyhlik, aşiret reisliği ve benzeri otoritelerin tasfiyesini amaçlayan bir doğrultuda ve Türkiye genelinde süratle köklü bir toprak reformu yapılacak, topraksız ve az topraklı köylüye toprak dağıtılacaktır. Ekonomik koşulların elverdiği oranda toprak reformu tarım reformuyla tamamlanacak ve demokratik kooperatifçilik teşvik edilecektir."

8-Parlamento anlayışı ve Anayasa mahkemesi

Tasarıda parlamento politik sistemin en üst organı olarak sayılmıştır. Tasarının hiçbir yerinde Anayasa mahkemesine yer verilmemiştir. Bundan çıkan sonuç şudur: Program tasarısı parlamentonun kararlarını ve kanunları yargı denetimi dışında tutmaktadır. Antidemokratik kanunların ayıklanması suretiyle ülkenin

demokratikleşmesinde Anayasa Mahkemesinin işlevi küçümsenemez.

"Yargının bağımsızlığı, idarenin tüm karar ve kullanımlarının yargı denetimine tabi olacağı, parlamentodan çıkan yasaların ve kararların Anayasa Mahkemesinin denetimine açık tutulacağı" ilkesi programa alınmalıdır.

9-Barış ve Demokratik Yenilenmenin yurtseverlik seçeneği

Resmî devlet ideolojisi düzeyine yükseltilen, ırkçı milliyetçiliğe dayalı Türk-İslam sentezinin antidemokratik yurtseverlik anlayışına karşı, Barış ve Demokratik Yenilenmenin ilerici, insancıl ve demokratik bir yurtseverlik seçeneği ile karşılık vermesi zorunlu bir gereksinimdir. Bu amaçla program tasarisına aşağıdaki metnin alınmasını öneriyorum:

"Gelişkin ve ilerleme için bir demokrasiyi yerleştireme kararlılığı taşıyan,

-evrensel insan haklarına saygılı,
-hümanist ve insan sevgisini yücelten

-barıştan yana, bölge ve dünya barışını kararlılıkla savunan,

-Tarihimizin ilerici eylemleriyle, bilime ve sanata insan haklarıyla demokrasinin gelişmesine katkısı olan şahsiyetleriyle kıvanç duyan, buna karşılık insan haklarıyla bağdaşmayan eylemlerle, olumsuz şahsiyetlerine eleştirel biçimde yaklaşabilen,

-Türkiye halklarının tüm haklarda kardeşçe eşitliğine saygılı,

-İrkçiliği reddeden, ırkçılıkla mücadeleyi insanlık görevi sayan

-Gösterişe, duygusallığa, kışkırtıcı coşkulara yer vermeyen,

-Yurttaşlarımızın tüm insanlığa karşı sorumluluklarını algılayarak, ülkemizin kalkınması, ilerlemesi, insanlarımızın mutlu olmaları, dengeli ve adaletli bir yönetime kavuşmaları, ve barış içinde özgürce yaşayabilmeleri için, her türlü özveriye severek katlanabilme bilincine ulaşmalarını gerçekleştirecek, bir yurtseverlik idealini bağlıyız.

III-TBKP PROGRAM TASARISINDA TERMINOLOJİ SORUNU

TBKP program tasarisında marksist terminolojiyle bağdaşmayan deyimlerle birlikte, anlam kargaşası yaratabilecek çok anlamlı bir ve ikircimli deyimlere de rastlanmaktadır. Programdaki düşüncelerin, ikircimsiz biçimde, herkesçe aynı şekilde anlaşılmasının gerekli olduğu yadsınamaz. Aynı zamanda, programdaki çözümlerlerin ve geliştirilendüşüncelerin tarihsel sorumluluğunu benimseyerek, sınıf düşmanlarının spekülasyonlarına karşı koymak için de terminoloji birliği gereklidir.

Program tasarisında bu gerekliliğe ters düştüğünü saptadığımız deyim-

leri irdeliyerek alternatif önerileri sunmaya çalışacağız.

1-Ulus, halk ve ulusallık kavramları

Program tasarisında Kürt ulusal sorununa ilişkin değerlendirmelerde çoğu kez ulus, halk ve ulusallık deyimleri eşanlamlı olarak kullanılmıştır. Oysa marksist literatürde bu deyimlerin birbirlerinden farklı özgün anlamları vardır. Bu deyimlerin her biriyle belirlenen durumlar için ayrı politikaların geliştirilmesi gerekir. Bu nedenle andığımız deyimlerin eşanlamlı kullanılmaları olanaksızdır.

a) Programın pek çok yerinde "kürt ulusu" deyimini kullanılmaktadır. Marksist bilim açısından "ULUS" toplumsal gelişmenin belli bir aşamasında ortaya çıkan tarihsel bir kategoridir. Bu belirli aşamaya gelmeden bir ulusal topluluk için ulus deyimini kullanılamaz.

Eğer Türkiye'deki kürt ulusal topluluğunun ulus aşamasına geldiği saptama yapılmışsa bu taktirde Türkiye'nin iki ulus bir toplum olarak algılanması ve bun ilişkin yeni politikaların geliştirilmesi ve Türkiye demokrasi güçlerinin bu çözümlere hazırlanması gerekir. Ayrıca partinin bu duruma yanıt verecek yeni programatik görevleri yüklenmesi gerektiği de unutulmamalıdır.

Yok eğer Kürt ulusal topluluğunun henüz ulus aşamasına gelmediği saptanmışsa bu taktirde "Kürt Ulusu" deyimini kullanılması partinin önündeki görevlerin yapay olarak ağırlaşmasına yol açacak ve partiyi açmazlara sokacaktır. Üstelik Kürt küçük burjuva milliyetçi hareketlerin geliştirdikleri volanarist politikaları teşvik eden sonuçlarıyla Türkiye demokrasi hareketine olumsuz etkiler yapacaktır.

Ayrıca uluslaşma süreci tamamlanmışsa Barış ve Demokratik Yenilenme hareketinin bur süreci hızlandırmak için uluslaşmaya ilişkin özel bir programla Kürt ulusal topluluğuna öncülük yapması gerekir.

Görüldüğü gibi ulus ve ulusallık deyimlerinin kullanılması salt bir terminoloji sorunu değil uygulamaya ilişkin politikaların belirlenmesi gereğindedir birlikte getirilmektedir.

b) Program tasarisında halk deyimini politik olumsuzluklar yaratacak iki ayrı anlamda kullanılmaktadır bir yandan Kürt ulusal topluluğunu belirleyen pragmatik bir deyim olarak kullanılmaktadır, Kürt halkı ifadesi. Diğer yandan salt işçi ve emekçileri belirleyen sosyolojik bir deyim olarak kullanılmaktadır "halk" deyimini. "Türkiye halkı", "Türk ve Kürt halkı", ya da "Halkımız" deyimini kullanılırken iki ayrı ulusal topluluğa karşılık bir tek emekçi sınıfın varlığı vurgulanmak istenmektedir. (Program tasarisı s. 48,52,61,69)

Halk deyimini çoğul olarak kullanılmazken, Türk ve Kürt ulusları deyimini sık sık kullanılmıştır program tasarisında.

Programda terminoloji birliği sağ-

lanması için önerim şudur:

"KÜRT ULUSU" deyimini tasardan çıkarılmalı ve yerine tekdüze biçimde ulusal soruna değin demoratik görevleride en geniş biçimde kapsadığı için yeğlenmelidir.

Bu deyim uluslaşmaya ilişkin tartışmalı konulara girmeden partinin önündeki ulusal soruna değin demoratik görevleride en geniş biçimde kapsadığı için yeğlenmelidir.

Ayrıca, Türkiye de iki ayrı ulusal topluluklar birlikte henüz bütünleşmemiş ama çıkarları ortak iki ayrı işçi ve emekçi sınıflar topluluğunun bulunduğu gerçeği göz önüne alınarak "Türkiye halkı" deyimini yerine "Türkiye halkları" deyimini kullanılmaktadır.

Türkiye halkları deyimini demokrasi mücadelesinin çok geri aşamalarında da kullanılmıştır.

2-Köylülük sorununa ilişkin terminoloji -

Program tasarisında köylülük beş ayrı kategoriye ayrılmıştır: a) Topraksız köylüler, b) Az topraklı köylüler, c) Küçük ve orta mülk sahipleri, d) Büyük köylüler, e) Büyük toprak sahipleri (S.44,57,58)

Program tasarisında "büyük köylülük" deyiminden neyin kastedildiği açık değildir. Genel olarak köylülüğe ilişkin çözümlerlerde toprak mülkiyetinin aidiyeti, boyutları, bu mülkiyetin kullanma biçimi ve buna bağlı sosyo-ekonomik sonuçlar dayanan bir değerlendirme yapılır. Bu kriterlere göre köylülük konusunda dört ayrı kategori benimsenmektedir.

a)Topraksız ve az topraklı köylüler: Kiracı, ortakçı, maraba ya da tarım işçisi olan ve en çok sömürülen kesimdir.

b)Küçük mülk sahipleri: Geçimini sağlayacak kadar toprağı olan köylü kategorisidir. Tarım işçisi çalıştırmaz. Toprak kirala maya muhtaç olmıyan bağımsız üreticidir.

c)Orta mülk sahibi köylüler: Toprağıni kendisi işlettiği gibi ki raya da verebilir bir yada iki tarım işçiside çalıştırabilir.

d) Büyük toprak sahipleri: Topraklarını ya kapitalist işletmel er biçiminde bizzat ya da başkalarına kiralayarak kullanırlar. Ken dileri işletmiyorsa toprakların tümü makina parkı olan bir sermaye sahibine kiralanabileceği gibi, küçük parçalar halinde çok sayıdaki yarıci ve kiracı köylülerde kirala nabilir.

Bu klasik sınıflandırmada toprak mülkiyeti ile birlikte üretim ilişkileride açıklanmaktadır.

Tasarıda "Büyük köylü" deyiminin hangi anlamda kullanıldığı ve nasıl bir üretim ilişkisine denk düştüğü belirtilmeden bu

Yeni politika, yeni perspektifler, yeni görevler...

T. DEMİR

İkibin yılına doğru geriye saymanın başladığı şu yıllarda goren ve düşünen herkes olağanüstü dönüşümlerin tanığıdır. Tabii tarihe tanık olmak yetmiyor. Acı deneyimler, salt tanık olmakla yetinenlerin bizzat tarih tarafından sonraki kuşaklarca "sarıklı" sandalyesine oturtulduğunun kanıtlarıyla pekişti hep. Öyleyse tarihe ortak olmak gerek. Gören gözlerin, düşünen kafaların birincil görevi bu. Dönüşümlerin güvencesi ve dayanağı da bu.

Dünya yeni çehresini arıyor. Milyarlarca yıllık akıl almaz evriminin sonucu duyumsuz maddeden, düşünen insana ulaşabilen küçük yerküremiz bugün global sorunların pençesinde "varlık-yokluk" ikileminin sonuçlanmasını bekliyor. Bir zamanların salt var olduğu için olan "alem-i mahlukatının" içinde, kendi için var olduğunun bilincine varan, böylece farklılaşıp yükselen varlık: Yani insan, bugün belki de insanlaşma sürecinin en önemli değerini, sağduyuyu yeniden yakalayabileceği anı yaşıyor.

Akıllara sığmaz çelişkilerle dolmuş yaşamımız. Söylene tekrarlıana özü boşalan tehlike çanlarını bir kez daha perspektifimize sıralayalım. Geleceğin bilinmeyen bir yarımında bir elin, kasıtlı ya da kasıtsız, bir düğmeye basmasıyla, salt insanlığın değil, gezegenimizin tarihsel evrimi sürecince yaratılan herşey anında yokolabilir. Tarihimizi, bugünümüzü ve yarınımızı on kez, yüz kez, ve kimbilir kaç kez alt-

üst etmeye yetecek miktarda nükleer roket dolmuş depolara. Ama dünyamızın üçte ikisinde yiyecek depoları boş! Salt geleceğini değil, umudunu da yitiren milyonlarca can açlığın sefilliğini yaşıyor. İnsan akli bilmem kaç uzay yılı uzaklıktaki bir gezegenin yapısal bileşenlerini gormeden saptayabilme, uzayda istasyon kurup, bitki yetiştirip deney yapma düzeyine ulaştı. Ama sitema, ama difteri, ama üç kuruşluk antibiyotikle üstesinden gelinebilecek hastalıklar yılda milyonları götürüyor. Toprağı olup, tekniği ve gereci olmayan tarım ülkeleri yıllık buğdaylarını yetiştirmekten acizler. Evsiv, okulsuz, hastanesiz ve yolsuz ülkelerin kuşatmasında bir avuç ülke üzerine titreyerek korudukları dünya cennetini yaşıyor. Ve yoksul çoğunluk, yoksulluğunun nedenlerini, kurtuluş yollarını bulmak yeteneğinden ve kudretinden de yoksun!

Doğal olarak bunda suç onların değil. Ama sıradan propagandanın göstermeye çalıştığı gibi suç yalnızca kapitalizmin ve emperyalizmin değil. Sömürüye ve eşitsizliğe dayalı bu düzen kendi varoluş mantığının gereğini yerine getiriyor. Bazen açık, bazen ekonomik ve ticari savaşla, bazen yardım, bazen tehditle, ve hele hele gelişmiş bölgelerinde kurduğu dünya cennetlerinin tüketim toplumlarının allı yaldızlı propagandasıyla, kendini her an yenileyerek, yeni koşulların yeni ilişkilerini

yaratarak, tepkinin yetersiz olduğu şu ortamda etkisini sürdürüyor, dünyanın çoğunluğunu kendine bağlamış, peşine takmış götürüyor.

Asıl sorumluluk teorik olarak yeni dünyayı, yeni toplumu vaadeden, ve bunu kurma yeteneğinde de olan, ama yetmiş yıllık tarihi boyunca bunu yeterli oranda bir türlü kanıtlayamayan, dünyaya rahat yaşam, geniş demokrasi örneği ve alternatifini bir türlü sunamayan sosyalizmin. Saklamaya gizlemeye gerek yok; Sosyalizm teoriden pratiğe dönüştüğü yetmiş yıl boyunca muazzam iç dinamiğinin somutlaşabileceği, toplumun potansiyel yetkinliklerinin maddeleşebileceği mekanizmalarını yenileme yeteneğini kurumsallaştıramamıştır. Bunun nedeni toplumsal bir sistem olarak sosyalizmi öngören tarihsel bilimin kökeninde yatan eksikliklerde değil, bu bilimin yeterince geliştirilmemesinde, yeni koşullara uyum yapamamasında, yaratıcı bir şekilde ve cesurca yaşamda uygulanmasında aranmalıdır. Peki bu ilginç olgunun nedeni ne? Tarihin tanıdığı en radikal ve devrimci bilim, ve gücünü bu bilimden ve yaşamdan koparmaktan alan hareket nasıl oluyor da iktidara gelmesiyle birlikte objektifliğini yitiriyor, gelişmelere yanıt veremez, yaşamın dayattığı çelişkileri çözümlenemez hale geliyor? Bu süreçte kanımca yakalanması gereken ana halka bilimin önünün tıkanmasıdır.

deyimin programdan çıkarılmasını ve klasik sınıflandırma şemasıyla yetinilmesini öneriyorum:

3-"Türkiye'nin sosyalizme ihtiyacı vardır" tümcesel gerçek durumu anlatmada yetersizdir.

Bugünkü nesnel koşullarda Türkiye'nin kurtuluşu için sosyalizm tek seçenektir. Türkiye için sosyalizm hem vazgeçilmez bir ihtiyaçtır hem de tarihsel bir zorunluluktur. Oysa program tasarısında kullanılan "Türkiye'nin sosyalizme ihtiyacı vardır" arabaşlıkları "olursa iyi olur olmazsa onsuz da olabilir" anlamına geldiğinden zorunluluk koşulunu kapsamamaktadır. (S..57,58,59.)

Bu tümcenin "Türkiye için sosyalizm zorunlu bir ihtiyaçtır" biçiminde değiştirilmesini öneriyorum.

IV-TBKP'nin LEGALITEYE ÇIKMA SORUNU

TBKP program tasarısı partinin legal olarak çalışmasını sağlayacak bir biçimde hazırlanmış. Bu perspektif programda ki şu tümce ile belgileştirilmiştir.:

"Önümüzdeki stratejik aşamanın temel görevlerinden birisi TBKP'nin legale çıkması ve güçlü bir kitle partisi durumuna gelmesidir." Bu saptamayı bir görev olarak algılayan TKP ve TIP merkez karar organları, TBKP'nin legal olarak kurulması için genel sekreterlerini görevlendirerek Türkiye'ye göndermiştir."

Kuşkusuz, bu programın uygulanabilirliğinin baş koşulu partinin legalitede çalışmasıdır. Alınan karar tarihsel portresi olan bilinçli sorumluluğun, gerçek yurtseverliğin ve eşsiz bir cesaretin sembolüdür.

Ancak iç ve dış dinamiklerin oluşturduğu bugünkü kuvvet dengesi içinde bu kararın uygulanması mümkün görünmüyor. Çünkü bu kararın uygulanabilmesi hem bir genel affın çıkmasını, hem de TCY'nin 141,142,140 ve benzeri maddelerinin kaldırılmasını ve bunlara koşut anayasa değişikliğinin yapılmasını gerektirmektedir. Böylesine radikal bir değişikliğin yakın bir zamanda gerçekleştirilme olanağı yoktur.

Belirlenen çerçevede parti kurma girişimi başarıya ulaşamazsa kararın risk-

leri büyük olacaktır. Bir yandan kitlesel tuklamalarla parti hareketi güç kaybedecek diğer yandan işçi sınıfı adına ortaya çıkacak legal sapık akımların öncelik almaları ile TBKP gerileyecektir.

Önerim şudur:

1- Program ve tüzükten "Komünist" deyimleri çıkarılarak yerine sosyalist deyimleri kullanılmalı ve partinin adıda Türkiye Birleşik İşçi Partisi (TBİP) olarak değiştirilmelidir.

2-Kürt sorununa ilişkin "Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkının yani ayrılma hakkının tanınması ile gerçekleştirilebileceği formülasyonu değiştirilmelidir.

3-TBİP, kovuşturma dışı kalan yetişkin parti üyelerinin öncülüğünde ve parti dışı komünistlerinde katılımıyla, aynı programla derhal kurulmalıdır.

Genel affın çıkması ve belirtilen yasal değişikliklerin yapılması bu girişimin başarısı ile sağlanacaktır.

Dünün ve bugünün değerlendirmesini yapmak, yarına dair öngörü ve tahminlerde bulunmak bilimin işidir. Kuşku ve tereddüt ise bilimin gelişmesinin, bilimsel ve özgür düşüncenin temel taşıdır. İşte sosyalist toplum uzun yıllar boyunca bu en önemli etkeni işlersiz hale getirmiştir. Her zaman dönemin yönetici kadroları tarafından geliştirilen "resmî ideoloji" mutlaklaştırılmış, aykırılıklar ve farklılıklar içeren görüşler "düzene aykırı"lığa indirgenmiş ve buna göre muamele görmüştür. Bu koşullarda doğal olarak ideolojik-bilimsel gelişim tek yönlüdür. Resmî çizgiye tekabül eden, ona destek veren tez ve görüşler dışında öz ve içerik taşıyan araştırmaların yeri, en iyimser tahminle arşiv ve çekmecelerin tozlu dosyalarıdır. Kolayca görülebilir ki, bu ortamda bilime düşen görev yaşamın tahliini yapmak ve gerçeklikten yola çıkarak hazırlanan stratejileri yaşama geçirmek değil, var olan pratiğe uygun, onu doğrulayan gerçeğe-tez hazırlamak olmuştur. Böylece yapılan hatalar da çoğu kez kutsanmış, ideoloji düzeyine yükseltilmiştir. Bu yaşamsal yanlışlığın yol açtığı ağır hataları biliyoruz! Birakin bilim temelinde yarı yaratmak, bugünün ardında kalmış, yeni olgu ve ilişkiler anlaşılammış, zorlayan sorulara yanıt verilememiş, sonuçta toplumsal gelişimin dinamikliği sekteye uğramıştır.

Sosyalist toplumların özlerinin gerektirdiği gelişim ivmesinin uzun yıllardır düşüş göstermesinin en önemli etkenlerinden biri budur. Meselenin bir de öbür yüzü var: Kapitalist toplumlardaki komünist hareketlerin durumu. Onlar da aynı hatanın daha büyük kurbanları haline gelmişlerdir. Yirminci yüzyılın başlarındaki çözümlenmelerle bugün iktidara yönelmeye çalışmak gülünç değilse bile, en azından naivdir! Kapitalist toplumlar bir an için bile zorlamasını yitirmeyen "kâr"ın dürtüsünde kendilerini ve ilişkilerini yenilerken, toplumsal yapılarını zorlayan çelişkilerin gerilimlerini yok edecek uygun kanallar ararken -ve çoğu kez bulurken- bu toplumları modern çağın gereklerine uygun bir şekilde dönüştürme tarihsel işleyişiyle yola çıkan komünist partileri ellerinde çağın gerisinde kalan rehberleriyle toplumun periferisine sürüklenmek durumunda kalmışlar, en fazla periferideki en sorunlu küçük bir tabakanın sözcülüğünü yüklenmişlerdir. Bu sözü geçen komünist partilerin ellerini ayaklarını bağlayan her dönem için sosyalist ülkelerde geliştirilen "resmî çizgi"nin dışına taşmamak içgüdüleri olmuştur. Sosyalist toplumlardaki uygulamaların herhangi birine yönelik -çoğu kez haklılığı bir sonraki resmî çizgi tarafından da kabul edilen- eleştiri anti-sosyalist-

lik suçlamasıyla karşılaşmak tehlikesini göze almak zorundadır. Bu moral şantaj etkili olmuş, kapitalist ülkelerin komünist partileri kendilerine karşı uyguladıkları "iç sansür" sonucu, dönemsel sınırları aşmamak tehdidiyle yavaş yavaş yaşamın gerçekliğinin dışına düşmüşlerdir. Kapitalist ülkelerdeki komünist partilerin toplumsal tabanlarını yitirmelerinin en önemli nedeni budur. Kendi iç sansürünü aşabilen, cesurca, ülkesinin koşullarına, dönemin yeniliklerine yanıt verebilen kendine özgü ideoloji geliştirmeye çalışan partilerin gelişebilir, toplumsal muhalefetin sözcüsü haline gelebilir olmaları, üzerinde düşünülmeğe değer bir olgudur.

Şimdi burada sosyalist toplumların iç evrimlerine geri dönüp birikimin önünün tıkanması deyimini ifade ettiğim olgunun üzerinde biraz daha durmak gerekiyor. Bilimin işlevini yitirmesi, bu toplumsal modelde iktidar ve halk, parti ve devlet vb. gibi birçok kategorinin kendi işleyiş, etki ve tepki yasaları çerçevesinde ciddi olarak irdelenmesini zorunlu kılıyor elbet. Yani olgu kapsamlı olarak ancak böyle anlaşılabilir. Bu ayrı, çok daha kapsamlı bir yazının konusu olabilir. Ama bir temel kategori var ki, modelin gerektiği gibi işlemesinde olmazsa olmaz koşul niteliği taşıyor: Bu, demokrasi... Sosyalist toplumlarda sosyalist demokrasinin en ilimli deyimini "yetersizliği" bugün artık üzerinde açık açık konuşulan ve ciddi olarak durulan bir sorun. Ve bugün artık toplumsal gelişimin iç freni haline gelen bilimsizliğin bu denli etkin olmasında birincil faktör.

Özgür düşüncenin korkusuzca boyatabileceği bir ortam yoksa, görüşler "gerçekleri ne oranda yansıtıyor" kriteri değilse, "yönetimdeki kadronun pratiğini ne oranda tasdik ediyor" kriteri kıstas alınıp değerlendiriliyorsa, bu koşullarda toplumun düşünün beyinlerinin apologetikliğe zorlandığı gün gibi açıktır. Kaldı ki, iktidar her toplumda, her toplumsal modelde gerekli baskı unsurlarını istediği biçimde kullanabileceği koşullara da sahiptir. "Yönetim hata yapmaz" boş inancı sosyalizm koşullarında da yanlıştır. Sosyalizmde önemli olan parti ve devlet yönetimindeki kadroların uygulamadaki hatalarını zamanında tesbit edip, düzeltilmesi yolunda baskı yapabilecek gerekli denetim organlarının teorik olarak var olduğudur. Eğer bu denetim gerektiği gibi kurulamamışsa, hâlâ eksikliği çekiliyorsa, bunun nedeni parti içi demokrasinin güdüklüğüdür.

Komünist partilerdeki örgütsel demokrasi, marxizmin tartışma gündeminde günümüzde ilk konulardan biri olmak zorunda. Yalnız sosyalist ülkelerin içinde buldukları sorunları aşmanın değil, kapitalist ülkelerin ve kâr-

maşık yapıları geri kalmış ülkeler komünist partilerinin politik yaşamda kendilerine layık olan ağırlıklı yeri kazanabilmelerinin temel koşullarından biri bu. Komünist partiler kendilerini yenilemek, çağın gerektirdiği esnek örgütsel yapıya kavuşmak, ve geniş yığınların yaratıcı aktifliğini safalarında harekete geçirmeye elverişli bir parti içi demokrasi oluşturmak zorundalar.

Yirminci yüzyılın son çeyreği komünist partilerin doğduğu tekelci kapitalizmin ilk evrelerine göre büyük farklılıklar içeriyor. Bir zamanlar ileri sanayi ülkelerinde bunalımdan bunalıma düşen kapitalizm, periyodik bunalımlarının üstesinden gelmeyi başarmış, üretime makro düzeyde etki yapan tekelci devletin müdahaleleriyle, genişleyen ve entegre olan dünya pazarlarıyla, fazla üretim temelinde oluşan bunalımlarını dönemsel küçük sarsıntılar düzeyine düşürebilmiştir. Önemli bir gelişim de ileri kapitalist ülkelerde üretimin ve tüketimin toplumsallaşmasıdır. Bir zamanlar Marks'ın tesbit ettiği eğilim olan "sermayenin toplumsallaşması" ileri boyutlar almış, hisse senetleriyle ortaklıklarla, kooperatiflerle toplumdaki mülkiyet ilişkileri ve gelir dağılımı sistemi karmaşıklaşmıştır. İkibin yılının arifesinde ileri kapitalist ülkelerin işçi sınıfı bir zamanların "zincirinden başkaybedecek şeyi olmayan" proletaryasının çok daha ilerisinde konumlara sahiptir. Gelişen ve giderek üretimin belirleyici ögesi haline gelen teknik ve teknoloji bir yandan işçi sınıfı aristokrasisini yaratmış, öte yandan bir zamanların kendi içinde bütünlük taşıyan aydın tabakasını parçalara ayırmış, büyük bir kısmını emekçileştirmiştir. Sorunları ve ilişkileri karmaşıklaştıran bir diğer gelişim de üretim araçlarının ve para-sermayenin mülkiyetiyle fonksiyonunun giderek birbirinden ayrımasıdır.

Sınıfsal farklılıkların muğlaklaştığı, toplumun katmanlarının yeni özellikler kazandığı doğru. Çelişkilerin keskinliğinin azaldığı, yaşam düzeyinin eskisyle ölçülemeyecek oranda arttığı da bir gerçek. Ama tüm bunlar kapitalizmin özünün değiştiği anlamına gelmiyor. Ve kapitalizm kendi objektif yasalarının dikte ettiği gelişim evresi içinde doğal evrimini yaşıyor: Diyebiliriz ki, üretimin maddi ve teknik boyutlarıyla, emeğin ve sermayenin toplumsallaşmasıyla, gelir dağılımının sosyalleşmesiyle geleceğin gelişmiş sosyalizminin mükemmel temelini hazırlıyor. Bu ülkeler geleceğin şimdiden tahmin edilemeyen bir yanında sosyalizme ulaşacaklar ve bu sosyalizm, bu sosyalist toplum üretim güçlerinin gelişmişlik düzeyine bağlı olarak, tarihin o güne kadar gördüğü en gelişmiş toplum olacak. Tarih hiçbir yerde hiçbir zaman

kapitalizmden sosyalizme geçişin, dönüşümlerin ve kurumsal yenilenmenin güvencesini sağlamaktır. Proletarya diktatörlüğü devrim sonrasında homojen iktidar biçimi olmuştur. Dünya tarihi demokratik geleneklerin olmadığı, işçi sınıfının küçük bir bölümünü örgütleyebilen, illegal-öncü komünist partilerin tarihin kendileri açısından olumlu koşullarının çakıştığı anlarda iktidarı ele geçirmeleriyle uygulamaya başladıkları proletarya diktatörlüklerinin kişisel diktatörlüklere dönüşmesinin örnekleriydi. Buna olanak veren, bu ülkelerde gerekli denetim mekanizmalarının yokluğu, bu partilerin güçsüzlüğü, tabansızlıktır. Komünist partilerin halkın çoğunluğunun partileri haline gelmesiyle, ulusal ve global sorunların çözümüne yönelik programlarıyla ülkelerinin politik yaşamında yerlerini almalarıyla, yığınların geniş desteğiyle iktidara talip olmalarıyla, proletarya diktatörlüğü bir geçiş dönemi, bir iktidar biçimi olarak gereksizleşecek, hatta anlamsızlaşacaktır. Kaldı ki, komünist partiler artık sadece ne zaman olacağı da pek belli olmayan bir devrim sonrasında görev ve hedeflerini gösteren partiler değil, bugünün somut sorunlarına, bugün, bu koşullarda yanıtlar getiren programlarıyla, bugünü yarına bağlayan yığınsal örgütler olmak zorundadırlar. Bu anlamda demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin güvencesi, komünist partisinin savunduğu iktidar programının dayanağı ve güvencesi halk yığınlarıdır, halkın çoğunluğudur. Dönüşümler proletarya diktatörlüğü ile değil, halkın demokratik denetimi ve gözetimiyle başarıya ulaşacaktır.

Doğal olarak bu görevler komünist partilerin örgütsel yapılarında ve işleyiş mekanizmalarında önemli değişiklikler gerektiriyor. Herşeyden önce komünist partiler illegal, yani askersel, ya da öncü güç-müfreze niteliklerini aşmak zorundalar. Parti programları ulusal ve toplumsal sorunların herbirine ciddi araştırmalara dayalı yanıt alternatiflerini içeren sağlıklı belgeler haline gelmeli. Partinin toplumun her kesiminden en aktif, en canlı yurtsever ögeleri safalarında toplayabilmesinin birinci koşulu, programının gerçekleri ne oranda yansıttığı ve objektif değişikliklere ne oranda tepki gösterebildiğidir. Partinin halkın nabzını örgütsel faaliyetlerinde her an duyabilmesi örgütün demokratik işleyişini, örgüt içi demokrasinin genişletilmesini zorunlu kılıyor. Komünist partileri yukarıdan verilen emirlerin emir kumanda zinciri içinde aşağılarda yaşama geçirildiği kadro örgütleri olmaktan çıkarılmalıdır. Partinin kurumsallaşması, üyelerinin canlı, düşünen, tartışan kişiler haline gelmele-

riyle ve bu üyelerin toplumun en değişik katmanlardan oluşmalarıyla mümkün. Komünist partisi bir tartışma kulübü değil elbet, yani yeni koşullarda da merkez tarafından alınan kararın uygulanması gerek. Ama bunun yolu kararı bağlayıcı kılmak değil, uygulamayı sağlayacak gerekli mekanizmaları yaratmaktır. Öte yandan komünist partilerde fraksiyon doğar kaygısıyla merkezi politikadan farklı düşünenlere karşı yaptırım uygulanmaktan vazgeçilmeli. Unutmamak gerek ki, toplumun çok değişik katmanlarını kapsayan bir partide belli konularda değişik görüşler taşıyan üyelerin bulunması gayet doğaldır. Hatta daha da ileri gidersek, doğal olmayan herkesin aynı biçimde düşünmesidir. Partinin örgütsel bütünlüğü içinde ülkedeki ve dünyadaki gelişmelere ayak uydurabilmesinin, bu değişikliklerin yarattığı yeni ödevlere yanıt verilebilmesinin en önemli koşulu parti içinde canlı görüş alternatiflerinin varlığını sağlayabilmek, canlı bir tartışma ortamını sürekli ayakta tutabilmektir. Parti içi demokrasinin niteliğini belirleyen çoğunluğun elindeki haklar değil, azınlığa karşı olan tutumdur.

Komünist partilerin yenileşmelerinin koşullarının irdelendiği, değişimlerin yönlerinin ve içeriklerinin tartışıldığı platformlarda ilk bakışta haklı gibi görünen bir kuşku sık sık vurgulanacaktır: Eğer bu dönüşümler gerçekleşirse, komünist partiler yeni içerikli programlarla ve yeni örgütsel ilkelerle politik yaşamda yerlerini alırlarsa, komünist partilerin sosyal demokrat partilerden farkı ne kalıyor? Yeni koşullarda komünist partilerin sosyal demokrat partilerle benzerlikleri biçimsel benzerlik olacaktır. Öz ve nitelik bakımından iki parti arasındaki fark değişmemiştir, derindir. Sosyal demokrat partiler var olan toplumsal sistemin reformu, iyileştirilmesi, daha sosyal adaleli hale getirilmesi talebiyle faaliyet gösterirler. Komünist partiler ise üretim güçlerinin dinamik gelişimi ve bu gelişimi frenleyen toplumsal ilişkiler arasında yeni ve modern bir dengenin kurulması, sorunların uzun vadede kalıcı çözümü hedefini koyarlar önlerine. Toplumsal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde kapitalizmin çerçevesi içinde kalmak çabası komünist partilerin elini ayağını bağlamaz. Düzene entegre olan partiler olarak sosyal demokrat faaliyet sınırı ise bu çerçevedir. Sosyal demokrat partilerin kararsızlıkları ve tarihsel olarak da sık sık görülen tutarsızlıkları bu iç çelişkinin bir sonucudur. Kararlı ve güçlü bir komünist partisi sosyal demokrat partilerin uzun erimde tutarlı bir politika izlemelerinin de sağlam bir dayanağıdır.